

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra teorie práva a právních učení

**Právní odpovědnost v kolektivních
sportech**

Diplomová práce

Petr Caletka

Vedoucí diplomové práce:
Doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.

Praha, 15. 9. 2013

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. 9. 2013

.....

Petr Caletka

Děkuji panu doc. JUDr. Karlu Beranovi, Ph.D., vedoucímu této diplomové práce, za odborné vedení a jeho profesionální a individuální přístup.

V Praze dne 15. 9. 2013

Petr Caletka

Obsah

Úvod	6
1 Právo a sport	10
1.1 Historický vývoj	10
1.2 Definice sportu a „sportovní činnost“	13
1.3 Dělení sportů	16
1.4 Pojem sportovního práva	18
1.5 „Prameny“ sportovního práva	20
2 Případová studie „Kapřící přilulí“	22
2.1 Popis skutkového stavu	22
2.2 Právní kvalifikace	26
3 Odpovědnost rozhodčího jako strážce pravidel hry	29
3.1 Fotbal jako hra a způsob organizace soutěží	30
3.2 Pravidla fotbalu, Mezinárodní výbor pro pravidla	32
3.3 Rozhodčí v Pravidlech fotbalu	33
3.4 Má rozhodčí opravdu zásadní vliv na průběh a výsledek utkání?	34
4 Zakládá každá chyba rozhodčího při řízení utkání i jeho právní odpovědnost?	36
4.1 Chybné rozhodnutí - pojem	36
4.2 Chyba a její vztah k právnímu řádu	36
4.3 Jednotlivé kategorie chyb a praxe	37
5 Trestní odpovědnost fotbalového rozhodčího	38
5.1 Trestnost korupce v ČR	38
5.2 Může se rozhodčí dopustit v souvislosti s řízením utkání korupce?	40
5.2.1 Otázka nezákonnosti nařízených odposlechů	40
5.2.2 Otázka věcí obecného zájmu	41
6 Postih rozhodčího v rámci sportovních norem	43
6.1 Disciplinární řízení – obecně, disciplinární řád	43
6.2 Podnět k postihu rozhodčího v rámci sportovních norem	45
6.3 Disciplinární řízení – zvláštní část	48
6.4 Disciplinární vs. trestní řízení	49

7 Úvahy nad občansko – právní odpovědností rozhodčích	51
7.1 Rozhodčí a „škoda“ z pohledu sportovních norem	52
7.2 Rozhodčí a „škoda“ z pohledu soukromého práva	53
7.3 Trestně právní jednání rozhodčího a „škoda“	54
8 Sázky	56
8.1 Sportovně - právní úprava sázek	56
8.2 Příklad rozhodčího Olega Oriekhova (UKR)	57
Závěr	58
Resumé	63
Abstract	64
Seznam použitých zdrojů	65

Úvod

Právo- sport. Relace na první pohled diferenciólně odlišných fenoménů nemusí být hned zřejmá, o to je však výraznější. Sport jako takový prošel za celé období dějin lidstva výraznými změnami a zvraty. Stejně tak jako právo. Čím déle oba tyto fenomény existují vedle sebe, tím více se k sobě přibližují, resp. tím pevnější a důležitější vztahy mezi nimi vznikají. Sportu se nevyhnula komercializace, specializace ani profesionalizace. Všechny tyto změny měly a mají za následek stále větší potřebu regulovat vztahy ve sportu vznikající, a to vztahy jak mezi sportovními subjekty navzájem (při výkonu vlastní sportovní činnosti, ale i mimo ni), tak i vztahy mezi sportovními a všemi ostatními subjekty. Vztah práva a sportu se proto stává velmi zajímavou a aktuální problematikou, která nepochybně stojí za hlubší zkoumání. Na tomto místě je však třeba uvést, že této oblasti není v českém právnickém prostředí věnována přílišná pozornost. Tato problematika se totiž nemusí zdát na první pohled atraktivní. Přesto jak doufám, i tato práce částečně povede k zamyšlení, jak podstatné konsekvence mezi sportovní a právní oblastí mohou vznikat a jaké otázky je třeba v této souvislosti řešit.

Tradice „právně - sportovního“ odvětví není v tuzemském prostředí zdaleka taková jako např. v Německu, Velké Británii či Polsku. Zájem veřejnosti přitahují k této problematice ve většině případů právě nejrůznější mediální kauzy, které v oblasti sportu a práva vznikají. Nicméně spolu s tím, jak se tyto kauzy vytrácí z médií, pomalu se vytrácí i z povědomí široké veřejnosti, laické i odborné a sportovně právní úvahy ustupují do pozadí s nimi. Přesto však i u nás lze najít odborné pole, na němž autoři dlouhodobě věnují pozornost právě problematice sportu a práva. V československém právním prostředí se tomuto tématu věnovali osobnosti sportovně – právní teorie jako např. Josef Prusák¹ či Jiří Hora.² Asi neznámějším současným autorem věnujícím se tomuto tématu je v našem právním prostředí bezesporu Michal Králík, soudce

¹ Např. PRUSÁK, J. (1984) Šport a právo (Úvod do dejin, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe). Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo.

² Např. HORA, J. (1984). „Právní vědomí a sport“. In: *Teorie a praxe tělesné výchovy*. roč. 32, č. 4.

Nejvyššího soudu v Brně. Zásadní je jeho publikace *Právo ve sportu*,³ nelze však také nezmínit nespočet jeho tematických článků publikovaných v odborných časopisech.⁴

Stále aktuálnější potřebu teoreticky se zabývat sportovně – právní problematikou odráží mj. to, že i vysoké školy obracejí na tuto oblast svou pozornost a začínají organizovat předměty jako je např. Sportovní právo (Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze), brněnská Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity dokonce svým studentům nabízí studijní obor Rozhodčí kolektivních sportů, který se nepochybně sportovně – právní problematiky dotýká. V neposlední řadě nelze nezmínit také nedávno vyšlou publikaci *Sportovní právo*⁵ autorského kolektivu kolem Jana Kuklíka, který stál u zrodu myšlenky vyučovat sportovní právo na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Reálné situace, jež při sportu vznikají, si žádají stále větší pozornost ze strany právnické obce, které se jim nyní také i dostává. Sport je příliš různorodý. Pojmově definovat sport je v právní praxi mnohdy obtížné. Otázka definice sportu by mohla vystačit na samostatnou práci, nicméně je třeba přijmout myšlenku M. Králíka: „*Základní problém (na první pohled poněkud paradoxní) tkví v tom, že normativní*

³ KRÁLÍK, M. (2001). *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck.

⁴ Zejména: KRÁLÍK, M. (2005). „K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti“. In: *Jurisprudence*. č. 5, s. 56-68; KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy - úvod do problematiky)“. In: *Jurisprudence*. č. 5, s. 24-36; KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe (úvod do problematiky)“. In: *Jurisprudence*, č. 6, s. 29-39; KRÁLÍK, M. „Úvod k otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy“. v tisku pro časopis *Právník*; KRÁLÍK, M. (2006). „Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy“. In: *Právní rozhledy*. č. 15, s. 539-548; KRÁLÍK, M. (2006). „Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)“. In: *Trestní právo*, č. 7-8, s. 61-72 (I. část), č. 10, s. 20-24 (II. část), č. 11, s. 18-24 (III. část), č. 12, s. 15-22 (IV. část); KRÁLÍK, M. (2006) „Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky)“. In: *Trestněprávní revue*, č. 8, s. 228-236; KRÁLÍK, M. (2006). „Sport a právo - několik reflexí k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z pohledu moderní civilněprávní dogmatiky“. In: *Právní forum*. č. 7, s. 238-249; KRÁLÍK, M. (2006) „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v současné judikatuře Nejvyššího soudu České republiky a české právní doktríně“. In: *Justičná revue*. č. 8-9/2006, s. 1291-1312; KRÁLÍK, M. (2006). „Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje“. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. II., s. 122-131; KRÁLÍK, M. (2006). „Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. století“. In: *Soudní rozhledy*. č. 8, s. 285-296; KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech“. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. č. III., s. 224-233; KRÁLÍK, M. (2006). „Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky)“. In: *Bulletin advokacie*. č. 9, s. 25-33; KRÁLÍK, M. „K právní odpovědnosti lyžařů za úrazy na lyžařských drahách“. v tisku pro časopis *Bulletin advokacie*; KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle současného světového vývoje (komparativní pohled soudobé právní doktríny a judikatury na právní odpovědnost sportovců za úrazy způsobené při výkonu sportovní činnosti)“. In: *Justičná revue*. č. 10, s. 1511-1533; KRÁLÍK, M. (2006). „Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. století“. In: *Soudní rozhledy*. č. 10, s. 365-373; KRÁLÍK, M. (2006). „K právní odpovědnosti sportovce za úraz způsobený během amerického fotbalu - pro časopis *Jurisprudence*“. In: *Jurisprudence*. č. 8, s. 52-61; KRÁLÍK, M. „Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v německé a rakouské judikatuře“. Zpracováván pro časopis *Bulletin slovenskej advokacie*; KRÁLÍK, M. „Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy“. pro časopis *Bulletin slovenskej advokacie*.

⁵ KUKLÍK, J. A KOL. (2012). *Sportovní právo*. Praha: Auditorium.

*legislativní definice nemusí vždy korespondovat v plném rozsahu s chápáním sportu v obecném pojetí. To je koneckonců odrazem již zmiňované variability vztahů sportu a práva, resp. nemožnosti jejich trvalé delimitace. Sport existoval, existuje a existovat bude i bez toho, zda ho právo posvětilo svou definicí.*⁶ Právní praxi pak často nezbyvá, nežli vztahy sportu a práva řešit, a to bez ohledu na podklad vytvořený právní teorií.

Dalším společným znakem sportu a práva je rozmanitost. Obsáhnout definitivně a vyčerpávajícím způsobem vztah sportu a práva je téměř nemožné, natož soustředit toto bádání pouze do jediné práce. Tato práce proto směřuje výlučně do sféry kolektivních sportů, a to konkrétně do oblasti, která ve všech (právních) vztazích, vystupuje do popředí dle mého názoru nejvíce, resp. je svou povahou nejzajímavější a má na vývoj daných (právních) vztahů zároveň zásadní vliv, a tou je (právní) odpovědnost. Nicméně i takto vymezený úsek stále skýtá velmi širokou a bohatou paletu nejrůznějších variací. Ve své práci se proto budu zaměřovat především fotbal, coby nejrozšířenější a nejpoblárnější sport na světě. Fotbal je ze své podstaty velmi jednoduchým především snadno dostupným sportem, což jej činí atraktivním pro velkou část populace. Ve své prapodstatě vyjma tzv. „kulatého nesmyslu“, tedy míče, není třeba žádné speciální vybavení. Ostatně, pokud bychom se podívali na sídlištní plácek v leckterém brazilském městečku či více nebo do afrických plání, zjistíme, že i ten míč je lehce nahraditelný. Současně na druhou stranu (možná trochu paradoxně) existuje poměrně rozsáhlý systém norem, které ve fotbalovém prostředí platí a které lze konfrontovat s platným právním řádem a kde lze hledat vzájemné souvztažnosti. Zároveň je potřeba zdůraznit, že i problematika odpovědnosti a odpovědnostních vztahů ve sportu je velmi rozmanitá. Pokud vezmeme kolektivní sporty, mohou nám zde vznikat nejrůznější odpovědnostní vztahy - mezi sportovci navzájem, mezi sportovci a sportovními svazy, mezi asociacemi, sdruženími a jinými právníckými osobami navzájem, jakožto i vzájemné vztahy mezi těmito osobami, sportovci, rozhodčími, diváky, trenéry, funkcionáři, hráčskými agenty a jinými subjekty.

V poslední době se však o fotbalu více než jako hře, v níž vítězí lepší sportovní výkon, mluví spíše jako o špinavém korupčním prostředí, o ráji sázkařských mafií. Na povrch vyplývají zprávy o údajných úmyslně ovlivněných utkáních, o zkorumpovaných

⁶ KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 27.

hráčích, rozhodčích, funkcionářích, kdy následně dochází k autoritativním změnám výsledků utkání, odebírají se body, čímž se mění i pořadí družstev v tabulce a padají i další disciplinární tresty, to vše bez ohledu na sportovní výkony. **Rozhodl jsem se proto zaměřit tuto práci na rozhodčí a jejich (právní) odpovědnost v souvislosti s výkonem funkce rozhodčího při fotbalovém utkání, neboť jednak si myslím, že rozhodčím není věnován dostatečný prostor ve sportovně – právní teorii, a jednak pro to, že právě fotbaloví rozhodčí bývají velmi často spojováni s fenoménem 21. století - masovým ovlivňováním utkání.** Cílem této práce⁷ je zjistit, proč se takové spojování nabízí, jaké je skutečné postavení rozhodčího ve fotbale jako organizaci a při fotbalovém utkání, co rozhodčí mohou a nemohou ovlivnit, jaké odpovědnostní vztahy mohou v souvislosti s výkonem jejich činnosti vzniknout a jak může být případně rozhodčí postižen za své chyby a to nejen v souvislosti s úmyslem.

Jako východisko nám poslouží následující úvaha: „Proč je rozhodčí tak často spojován s pojmem korupce? Rozhodčí je člověk, omylný a chybující. Ovšem jeho rozhodnutí je konečné. Nicméně i když se zdá, že jeho moc je absolutní, rozhodně není nedotknutelný. Jaké důsledky má porušení povinnosti nestranného rozhodování? Lze porušení této povinnosti rozhodčímu dokázat, a jaká je spojitost s možným korupčním jednáním? Kdy a komu je rozhodčí za své chyby odpovědný? Jaký je v tomto smyslu vztah sportovních pravidel a právního řádu? A jakou roli zde hraje soudní moc?“

V dalším textu budu mj. uvažovat různé druhy odpovědnosti, které mohou v souvislosti s výkonem funkce fotbalového rozhodčího vzniknout, a na to navazující různé způsoby řešení těchto odpovědnostních vztahů (v rámci sportovní organizace i mimo ni). Vzhledem k tomu, že ve sportovně - právní oblasti nelze rozhodně mluvit o nějakých notoriích, je nezbytné také vyložit určité pojmy a zaměřit se i na jejich vzájemné souvztažnosti. Zejména tedy bude pojednáno obecně o vztahu sportu a práva se zaměřením na případné odpovědnostní vztahy, o fotbale, jeho struktuře a organizaci. Prostor bude věnován i judikatuře českých soudů, která se týká této problematiky, neboť jak bude vyloženo dále, zejména judikatura hraje v této problematice zásadní roli. Stejně tak jako nelze opominout ani historické myšlenky a postoje z oblasti vztahů

⁷ Obdobné téma zpracovával autor této práce v rámci projektu specifického vysokoškolského výzkumu Univerzity Karlovy v Praze s názvem: „Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu“, který je registrován pod č.: SVV 266 410.”

sportu a práva. Jedině tak lze totiž porozumět skutečné roli a postavení fotbalových rozhodčích, a tedy i jejich případné odpovědnosti.

1 Právo a sport

Nejprve je nutné vyložit základní pojmy a pojednat o základních vztazích ve sportovní – právní oblasti. Něco bylo již naznačeno v úvodu, např. že otázka, co je vlastně sport, jak jej definovat či vymežit, může být teoreticky velmi složitá. Přesto je třeba vzít v úvahu charakteristické rysy určitých pojmů a vzít za své historicky dosažené úspěchy na teoretickém poli ohledně jejich přiblížení, či chcete-li definice.

1.1 Historický vývoj

Sport tak jak jej známe dnes, resp. to, jaký mu dnes připisujeme význam či postavení, nebyl pro něj vždy typický. Až historický vývoj učinil ze sportu to, čím je dnes. Na tělesné činnosti prováděné v dobách dávno minulých, jsou ve sportovní teorii protichůdné názory, jedni tvrdí, že tyto činnosti jsou vlastně současným sportem, neboť mají nesporně mnohé společné, jiní je považují pouze za přirozeně vývojově současnému sportu předcházející, avšak s novodobým pojetím sportu nezaměnitelné. Obecně však je spíše přijímáno, že sport doznal své novodobé podoby na přelomu 18. a 19. století s tím, že tělesné aktivity v předcházejících obdobích lidských dějin, nelze ztotožňovat s jeho současným pojetím. Původ samotného slova *sport* je třeba hledat ve staré francouzštině ve slově *desport* nebo také *deport*. Obdobné slovo *disport* se objevuje také v angličtině. Je vlastně zkráceninou tohoto výrazu. Tyto výrazy lze přeložit jako skotačení, uvolnění, zábavu, rozptýlení, uvolnění od povinností atp. Co se týče předmoderního období sportu, resp. činností prováděných v předmoderním období, je potřeba si uvědomit, že člověk nebyl vždy pánem Země. Tělesné aktivity prováděné v raných obdobích lidstva proto měly zcela odlišný význam od dnešních sportovních činností a byly spjaty s existenčními problémy člověka, resp. s vydobýváním a upevnováním jeho pozice na Zemi. Tak např. pravěký jedinec, který nebyl zdravý nebo fyzicky schopný byl ve většině případů odsouzen k záhubě. Jakmile se ze sběrače stal lovec, potřeba fyzické zdatnosti ještě vzrostla. Pro toho, kdy nebyl schopen ulovit si kořist (souvisí i s výrobou různých nástrojů a zbraní), nebo nebyl schopen ubránit svůj život (např. před útokem divoké zvěře), nebylo v tehdejší světě místo. Tato

prapodstata tělesné aktivity se dále odrážela i v dalších obdobích lidských dějin, míněno nutnost uchránit svůj život, majetek a jiné hodnoty, nejen proti divoké zvěři, ale i proti sousedům. Vznik a potřeba výcviku armád jenom potrhují důležitost fyzické zdatnosti a bojové dovednosti pro tato období lidstva. Takováto vojenská cvičení pak vyústila v řadu her a soutěží spočívajících v poměrování bojových dovedností (zápas, jízda na koni apod.). Zde můžeme hledat i základ her konaných v Olympii (Řecko), které jsou předobrazem moderního olympionismu. Druhou oblastí, z níž v těchto obdobích pramenily tělesné aktivity, je oblast kultovní a náboženská a s ní spojený rituál (z latinského *ritualis* = obřadný). Jistá forma soutěže, různé tance aj. se projevují i při rituálech (obětních, předpovídání budoucnosti, přivolávání deště apod.). Vyústění, či spojení obou těchto oblastí, resp. jejich odraz můžeme spatřovat v antickém ideálu kalokagathie - tedy ve spojení všestranně vycíleného člověka, na dokonalost složky nejen fyzické, ale i duševní, resp. jejich harmonické spojení. Antické hry v Řecku jsou ukázkou právě tohoto ideálu (snad nejznámější již výše zmíněné hry v osadě Olympia), jiné odrazy lze nalézt v jednotlivých městských státech, např. Sparta a velmi známý pojem „spartská výchova“ - dominantní roli v tělesné výchově má stát, který zajišťuje a řídí její systém, nebo naopak Athény, kdy byly převzaty jisté spartské prvky, ale byla odmítnuta myšlenka státního tělovýchovnictví, kdy v Athénách se rozlišovaly dvě linie-vojenská (podobná spartské) a volnočasová (začlenění soutěžení a her na principu dobrovolnosti a volnosti jako doplňku života tehdejšího athéňana).⁸ Římská kultura navazuje na kulturu řeckou, důraz je položen zejména na oblast vojenství a rozvoj vojenských (bojových) dovedností, související s vojenskou přípravou, řecký ideál kalokagathie je vytlačen do pozadí. Římská kultura se soustřeďuje především na složku fyzickou. *„Součástí římské epochy byly také veřejné slavnosti původně spojené s náboženskými válečnými ceremoniály, jejichž součástí byly i veřejné hry- ludi, označení, které představovalo také obecný název pro volný čas a zábavu. Od 4. století př. Kr. se však oddělily do samostatných zábav a byly pořádány jako tzv. Ludi Romani či Ludi Magni... Žánrově tyto hry v sobě zahrnovaly jednak hry v cirku - ludi circenses, jednak hry se zvířaty- venationes a jednak divadelní představení - ludi scaetnici. Byly zbaveny původního nábožensko-rituálního charakteru a změnily se v prosté zábavní*

⁸ K tomu bližší KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 79.

představení.“⁹ Téměř legendární se staly gladiátorské hry či závody vozatajů v cirku, přičemž obecně lidi circenses jsou z právního hlediska zvláště významné. Za účelem pořádání těchto her vznikaly obrovské amfiteátry (např. Koloseum v Římě, původně nazývané Flaviovský amfiteátr) a tyto hry se těšily velkému zájmu římské veřejnosti.

S obdobím středověku je spojen úpadek sportovních aktivit všeho druhu předznamenaný zákazem olympijských a gladiátorských her (6. stol.). Pro středověk je charakteristický rostoucí vliv církve, formuje se feudální společnost, vznikají lenní vztahy, vzniká rytířský stav a s ním i velmi populární rytířské turnaje. Vztah církve byl však nekompromisní, pro duchovní platil přísný zákaz účasti na jakýchkoli hrách. Ani vztah světské moci ke sportovním aktivitám nelze označit za zvláště pozitivní. Význam v této oblasti měly po úpadku rytířského stavu především řemeslné cechy a nastupující měšťanská společnost.

Průmyslová revoluce na přelomu 18. a 19. století přinesla výrazné změny do všech oblastí lidského života, sportu nevyjímaje. Za kolébkou průmyslové revoluce je všeobecně považována Anglie, rozvoj průmyslu spojený s výraznými socioekonomickými změnami se mj. projevil masovým stěhováním obyvatelstva do měst. Ekonomická situace vyžadovala odbornou specializaci a kladla tak na pracovníky daleko větší nároky. Do popředí se proto dostává zejména oblast školství. Aristokratické vrstvy se měly vzdělávat především na středních a vysokých školách, kde se postupem času prosadila také výuka tělesných cvičení (zpočátku mimo vyučování, později se stala jeho součástí). Tato výuka v aristokratických kruzích dala vzniknout tzv. gentlemanskému sportu, od kterého se odvozuje definice sportu amatérského (více v oddíle 1.3 Dělení sportů). Pokud jsme Anglii označili za kolébkou průmyslové revoluce, je namístě zmínit, že v Anglii nalezneme i rodiště moderního (novodobého) sportu, a to právě v prostředí středních a vysokých škol, které se staly jakýmsi můstkem mezi dědictvím minulosti her, sportovních aktivit, aristokratických tělesných cvičení a novodobým chápáním sportu, i přestože je třeba zdůraznit, že chápání současného pojetí sportu formovaly také myšlenky a nauky vznikající ve 20. století. Dá se říci, že až jejich působením byl tento proces vývoje uzavřen. Na sport se nyní nahlíží jako na významné právo každého jedince, sloužící k jeho všestrannému rozvoji po stránce tělesné i

⁹ KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 80.

duševní. Je zájmem každého státu vytvářet podmínky pro to, aby sport mohl být součástí života jeho občanů. Mezi dokumenty vyjadřující toto pojetí patří např. Evropská charta sportu¹⁰ (přijata v r. 1992), která ve čl. 1 uvádí: „*Za účelem podpory sportu jakožto významného faktoru lidského rozvoje učiní vlády nezbytná opatření k uplatnění ustanovení této Charty v souladu se zásadami uvedenými v Kodexu sportovní etiky tak, aby 1. každému jednotlivci byla poskytnuta možnost provozovat sport, zejména tím, že: a) zajistí všem mladým lidem možnost využívat tělovýchovné programy k rozvoji základních sportovních dovedností, b) zajistí každému možnost sportovat a účastnit se rekreační tělovýchovné činnosti v bezpečném a zdravotně nezávadném prostředí a ve spolupráci s příslušnými sportovními orgány, c) zajistí pro každého, kdo o to projeví zájem a bude k tomu nezbytně způsobilý, možnost zdokonalovat úroveň své výkonnosti, rozvíjet svůj potenciál osobního růstu a dosáhnout úrovně, kdy vynikne s veřejným uznáním, 2. chránily a rozvíjely morální a etické základy sportu, jakož i lidskou důstojnost a bezpečnost těch, kdož se sportovních činností účastní, chránily sport, sportovce i sportovkyně před veškerým zneužíváním, které sleduje politické, komerční a finanční cíle a před veškerým zneužíváním či hanobením, včetně zneužívání drog“.* Pro úplnost uvádím ještě „definici“ sportu slovy této charty konkrétně jejího čl. 2 písm. a), přičemž: *"sportem" se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které at' již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.*

1.2 Definice sportu a „sportovní činnost“

Když se řekne sport, každý si pod tímto pojmem něco představí. Někdo fotbal, hokej, plavání, curling, lukostřelbu, box, desetiboj, jinému se vybaví hodiny tělesné výchovy, dalšímu spokojená rodinka hrající badminton na své letní dovolené aj. Zkrátka ze subjektivních důvodů znamená pro každého sport něco jiného. Každý máme blíže k jiné sportovní oblasti. Nejen proto je velmi složité najít obecnou definici sportu, která by zahrnovala všechny jeho aspekty. Mimo subjektivní důvody, existují totiž také objektivní důvody, které složitost celého problému jen podtrhují, neboť i z objektivního

¹⁰ K dispozici na: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu> [30. 7. 2013].

hlediska spadají do oblasti sportu nejrůznější aktivity, které mohou být mnohdy diametrálně odlišné, přesto jsou považovány za sport, či se sportem souvisejí.

Díky těmto důvodům se sportovní teorie zaměřuje při pokusech o definici sportu jen na určité charakteristické rysy, které jsou sportu vlastní a které sport vymezují vůči jiným, nespportovním oblastem. Tyto rysy ve svém součtu pomáhají určit, zdali je daná činnost sportem. Zpravidla je nutné k tomu, abychom danou činnost mohli označit za sport, aby tato naplňovala více z požadovaných rysů, jinak může být její zařazení velmi složité. Michal Králík ve své knize Právo a sport uvádí tyto charakteristické atributy sportu:

Zábava a prožitkovost - podstatou zábavnosti je zbytnost, jinými slovy, sport je postradatelný, je vykonáván pouze za účelem oddechu či odpočinku, poskytuje radost a přináší požitek, ale jak lze dokázat na příkladu lidí, kteří sport v jeho aktivní podobě vůbec nevykonávají, i bez sportu je možné žít, vychází i z překladu původního disport viz výše oddíl 1.1 (lze aplikovat na oblast neprofesionálního i profesionálního sportu, byť u profesionálního může být lehce upozaděna, avšak ani zde zcela neabsentuje).

Dobrovolnost - úzce souvisí s předchozím uvedeným rysem sportu. Sportu jakožto činnosti je vlastní nenucenost, dobrovolná účast (problematické může být zejména při zahrnutí povinné tělesné výchovy ve škole nebo při zahrnutí jiných např. armádních povinných cvičení, nicméně i z objektivního hlediska uložená povinnost nemusí nutně a priori znamenat negativní subjektivní postoj dané osoby k výkonu takové činnosti, a tedy může zahrnovat v jistém smyslu i prvek dobrovolnosti, resp. tento ze subjektivního hlediska nemusí nutně chybět).

Tělesná (pohybová) aktivita, fyzická námaha - do jisté míry sport předurčují, nejsou však faktorem výlučným, ani jediným, v některých oblastech může být jejich projev reálně nulový (např. šachy), v jiných se při nedostatku projevů fyzického vypětí do značné míry pochybuje, zdali je daná činnost vůbec sportem (kulečnick, lukostřelba, kuželky apod.).

Tradice - zdali je daná činnost tradována jako sportovní, či nikoliv (v případech, kdy jednotné vymezení chybí, zvyrazňuje kulturněhistorické podmínky).

Soutěživost a dosažení maximálních výsledků – tento znak je evidentní u výkonnostního a profesionálního sportu, naopak jeho naplnění může být problematické u sportu rekreačního - převažuje prožitkovost, ale ani tady zcela soutěživost neabsentuje (např. soupeření s časem, či jinými rekreačními sportovci).

Mezi další rysy, které však nelze bezvýhradně považovat za obecně sportu charakteristické, bývá řazena - **rizikovost** (typické však pouze pro úzkou skupinu sportů) a **omezenost či vymezenost činnosti sportovními pravidly** (problematické např. u rekreačního běžce).

V knize Olympismus od kolektivu autorů v čele s Josefem Dovalilem nalezneme jiný pohled na charakteristické rysy sportu: „*sport je hrou moderní doby, je svobodnou činností, nicméně časově i prostorově vymezenou, nabízí různorodé prožitky, poskytuje možnost seberealizace a sociálního kontaktu, předpokládá a vyžaduje fair play. K dominantním znakům dále patří snaha po dosahování nejvyšších výkonů, k tomu je zaměřena příprava. Sportovní výkony jsou demonstrovány v soutěžích, umožňujících vzájemné srovnávání podle pravidel, které stanovují stejné podmínky pro všechny účastníky, způsob provedení příslušných sportovních činností a celkové hodnocení výsledků soutěží.*“¹¹

V právním řádu nalezneme slovo sport, či jeho různé modifikace (bez zahrnutí pojmů tělesná kultura a tělovýchova) ve stovkách právních předpisů.¹² Typická pro tyto předpisy je rozříštěnost, prakticky nenajdeme ucelenou úpravu pro oblast sportu. Jedná se o předpisy ze všech právních odvětví. Platná právní úprava v Zákoně o podpoře sportu definuje sport takto: „*sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.*“¹³ Míra obecnosti této definice je značná a je třeba zdůraznit, že tato definice slouží jen k účelu citovaného zákona, jenž si klade za cíl podporu sportovní činnosti, přičemž: „*tento zákon vymezuje postavení sportu ve společnosti jako*

¹¹ DOVALIL, J. A KOL. (2004). *Olympismus*. Praha: Olympia, a.s. s. 14.

¹² Lze ověřit použitím právně - informačního systému, např. CODEXIS ACADEMIA, ASPI nebo LexGalaxy. Např. v systému CODEXIS ACADEMIA při fulltextovém vyhledávání při zadání slova „sport“ je výsledek 1312 dokumentů.

¹³ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 375/2011 Sb.

veřejně prospěšné činnosti a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu“.¹⁴

1.3 Dělení sportů

Jak již bylo naznačeno, není sport jako sport. Na sport lze nahlížet různě. Důsledkem této rozmanitosti je i možnost velkého výběru kritérií, podle nichž lze sport kategorizovat, přičemž i tato kritéria se mohou navzájem prolínat.

Podle výkonnosti:

- masový, rekreační
- výkonnostní
- vrcholový

Podle věkové kategorie:

- dětský
- mládeže
- dospělých

Podle stupně organizace:

- organizovaný
- neorganizovaný

Další dělení:

- školní
- mimoškolní
- volnočasové

Podle míry účasti:

- aktivní
- pasivní (divácký sport)

¹⁴ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 375/2011 Sb.

Jiné kategorie nalezneme např. u A. Sekota, který sport dělí na:

- rekreační x výkonnostní x vrcholový x elitní
- soutěžní x nesoutěžní
- masový x alternativní
- divácky populární x stojící na okraji diváckého zájmu
- silně medializovaný x slabě medializovaný
- mužský x ženský
- prestížní x neprestížní
- vysoce materiálně výnosný x nevýnosný
- profesionální x amatérský x poloprofesionální
- individuální x týmový
- olympijský x neolympijský
- silový x vytrvalostní
- kontaktní x branný x technický
- intelektuální x silový
- dlouhodobě či časově pěstovaný atp.¹⁵

Denny Crum dělí sporty takto:

Elitní sport (vrcholový, profesionální)

Dominuje snaha o absolutní výkon. Je charakteristický vysokou mírou komercializace a profesionalizace. Elitní sportovci mají vysoké sociální postavení a za své výkony dostávají vysokou finanční odměnu.

Soutěžní sport

Hlavním motivem je vzrušení ze soutěže, sledování subjektivního výkonu, relaxace a uspokojení ze sociálního kontaktu. Sportovci jsou součástí sdružení, tj. klubů a federací.

¹⁵ Zpracováno dle: SEKOT, A. (2003). *Sport a společnost*. Brno: Paido. s. 157.

Rekreační sport

Je provozován za účelem relaxace, v rámci zdravého životního stylu a rovněž za účelem úzkého sociálního kontaktu. Zpravidla se provozuje ve sportovních oddílech, klubech, jako služba obcí pro veřejnost, ale často i v soukromém sektoru. Program může být organizován či si jej lze zvolit i bez vazby na organizace.

Fitness sport

Hlavním cílem je rozvoj a udržení fyzické zdatnosti. Nabízejí ho jak soukromé podniky, tak i komerční agentury.

Rizikový a dobrodružný sport

Jak již z názvu plyne, jde především o dobrodružství a napětí. Patří sem sporty jako parašutismus, rafting, lyžování z helikoptéry, extrémní horolezectví, potápění apod. Tyto sporty jsou finančně náročné, jednak z hlediska pořízení vybavení a jednak tyto sporty lze vykonávat pouze v prostředí, které si dotyčný sport vyžaduje.

Požitekářský sport (Lust sport)

Sportovce – požitkáře motivuje touha zažít něco výjimečného, do jisté míry bláznivého. Rovněž známý pod názvem „S – sport“, z anglického sun, sea, sand, snow, sex, speed, satisfaction. Nabídka sportu tohoto typu nabízí hlavně komerční sféra, často jsou tyto sporty spojeny s turistikou.

Kosmetický sport

Cílem je dokonale vybudovaná a vypracovaná postava, kdy tento cíl doplňují služby kosmetického charakteru (solárium, masáže apod.).¹⁶

1.4 Pojem sportovního práva

Všechny historické změny, jimiž sport prošel, měly a mají za následek stále větší potřebu regulovat vztahy ve sportu vznikající, a to vztahy jak mezi sportovními subjekty navzájem (při výkonu vlastní sportovní činnosti, ale i mimo ni), tak i vztahy mezi

¹⁶ Zpracováno dle: SLEPIČKOVÁ, I. (2000). *Sport a volný čas*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum.

sportovními a všemi ostatními subjekty. Přirozeně se tedy předmětem zkoumání stávají i vzájemné vztahy, či roviny působení práva a sportu, jak o nich ve své knize hovoří M. Králík. „*V nejobecnější rovině lze ve vztazích mezi sportem a právem vysledovat zejména tři roviny. 1. vznik faktických konkrétních jevů působením a prolínáním obou sfér; 2. společné a rozdílné znaky sportu a práva na úrovni právní teorie; 3. jev označovaný jako tzv. autonomie sportu.*“¹⁷ S otázkou relací práva a sportu souvisí také pojem „sportovního práva“. Po tom, co bylo výše uvedeno, se může zdát jako celkem jednoznačné, že všechny tyto úvahy směřují k ustavení právě jakéhosi sportovního práva. Nicméně názory na vztahy sportu a práva jsou v tomto směru výrazně polarizovány. První skupina přijímá myšlenku sportovního práva jako jednotícího prvku, oblasti, pod níž se subsumují vztahy právně - sportovní povahy. Naproti tomu druhá skupina používání pojmu „sportovní právo“ zcela odmítá a tvrdí, že existuje pouze „sport“ a „právo“. Je potřeba však jednoznačně odlišit toto dělení názorových proudů, resp. tohoto pojetí sportovního práva, od etablování sportovního práva jako samostatného právního odvětví. Uvedené názorové pojetí se týká pouze toliko používání sportovního práva jako jednotícího a svým způsobem nadřazeného termínu (striktně z hlediska lingvistického) sportovně - právním vztahům. Zcela odlišné je pak pojetí myšlenky, zda sportovní právo existuje jako samostatné právní odvětví či nikoliv. Ani uznání sportovního práva, ještě neznamená jeho uznání coby samostatného právního odvětví. „*Členění práva na právní odvětví je hlavním nástrojem uspořádání tzv. vnějšího systému práva.*“¹⁸ Někteří autoři, např. U. Scherrer, přísně prosazují myšlenku sportovního práva jako samostatného právního odvětví.¹⁹ Jiní se k tomuto pojmu staví nevyhraněně. Existují však i zatvrzelí odpůrci, mezi něž sám sebe zařazuje např. i M. Králík. Jan Wintř připomíná tři podmínky, které na právní odvětví klade Franz Bydliński: „*1. Každé právní odvětví (či pododvětví) se musí vztahovat na dobře ohraničitelnou výseč reality, musí se od jiných právních odvětví odlišovat předmětem právních vztahů. 2. Dále musí každé právní odvětví vykazovat normativní specifčnost, musí spočívat na určitých specifických principech či kombinacích principů, jež*

¹⁷ KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 2.

¹⁸ WINTŘ, J. (2006). *Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva.* Praha: Karolinum. s. 122.

¹⁹ SCHERRER, U. (1988). „Sportrecht – Eine notwendige Sonderdisziplin?“. In: *Revue Suisse de Jurisprudence*, s.1 a násl. In: KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 153 a násl.

zdůvodňují jeho samostatnost coby právního odvětví. 3. Samostatné postavení právního odvětví musí být obecně účelné.“²⁰

Pokud bych měl vyjádřit jednoznačný názor, řekl bych, že sportovní právo skýtá obrovský potenciál a soudobý vývoj směřuje k vytvoření sportovního práva jako samostatného odvětví práva, jeho role je totiž stále aktuálnější a výraznější a dle mého soudu bude stále růst. Každopádně nežli si sportovní právo vydobude své pomyslné místo na slunci, nějakou dobu to ještě potrvá. V žádném případě tak nelze nyní hovořit v tomto smyslu o nějaké jeho etablaci, coby samostatné právní disciplíny. Nicméně tato otázka je stále otevřená.²¹

1.5 „Prameny“ sportovního práva

Přestože v souvislosti s pojmem sportovní právo nelze mluvit o pramenech práva tak, jak jsou klasicky pojímány v právní teorii,²² bylo by na škodu nezmínit se o formách, díky nimž sportovně – právní tematiku poznáváme a vstřebáváme, ačkoliv je třeba se v nazírání na ně místy značně odklonit od tradičního náhledu na institut pramenů práva. Důvod nutnosti tohoto odklonu je nasnadě. Jestliže totiž samotný pojem „sportovního práva“ není jednoznačně teoreticky obsahově vymezen, nelze tím spíše ani uplatňovat tradiční a obecně uznávanou teoretickou konstrukci pojmu pramene práva ve sportovně – právní oblasti, resp. oblasti „sportovního práva“. Obecně se pramenem práva rozumí formy, skrze něž právo poznáváme, jinými slovy zdroje právní regulace, tedy vlastně formy objektivního práva.²³ V souvislosti se „sportovním právem“ by možná bylo přiléhavější hovořit nikoli o pramenech, ale spíše o „zdrojích informací“. Do jisté míry se tyto zdroje a prameny práva překrývají, zahrnují však i jiné formy, jež by v tradičním pojetí pramenů práva (tím spíše v našem právním prostředí) nemohly obstát. Takovými zdroji informací pak jsou, na prvním místě zákony a jiné normativní akty (v této souvislosti je možný dvojí přístup zákonodárce, buď sportovní otázky subsumuje pod obecnou právní úpravu, nebo volí cestu speciální právní úpravy

²⁰ BYDLINSKI, F. (1996). *System und Prinzipien des Privatrechts*. Wien. s. 67 – 68. In: WINTR, J. op. cit. (pozn. 18). s. 122 – 123.

²¹ K tomu srovnej: KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 154.

²² Např. BOGUSZAK, J. GERLOCH, A. (2004). *Teorie Práva*. Praha: ASPI Publishing. s. 38 a násl.

²³ K tomu srovnej „trojí význam pojmu pramene práva“ in: GERLOCH, A. (2007). *Teorie Práva*. 4. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. s. 74 a násl.

sportovních otázek v tzv. „sportovní legislativě“).²⁴ Významnou roli pak hraje rovněž judikatura soudů. Dovolím si tvrdit, že právě soudní rozhodnutí mají stěžejní roli, pokud se týká sportovně – právní oblasti. Je to způsobeno především neohraničeností pojmu sportovního práva a vztahů sportu a práva vůbec. Skrze soudní rozhodnutí pak určité právní vztahy vznikající při sportovní činnosti či v souvislosti s ní, dostávají konkrétní rozměr. Faktický vliv soudní praxe představuje nepostradatelnou složku poznání sportovního práva. Tento „precedentní“ charakter soudních rozhodnutí je zvláště významný v zemích, kde se sportovně právní problematice nevěnuje v odborných kruzích zvláštní pozornost, tedy např. i v České republice. To je možná trochu paradoxní, neboť tuzemský právní řád se řadí ke kontinentálnímu systému práva a soudní precedenty tak nemají formu pramene práva ve formálním smyslu. Právě v zemích, kde je nedostatečný teoretický základ pro řešení daného případu, byť se řadí ke kontinentálnímu systému práva, pak soudní rozhodnutí (ačkoliv nejsou formálním pramenem práva) pro futuro tento nedostatečný teoretický základ nahrazují. S jistou mírou nadsázky se dá říci, že v určitých případech zde nejprve máme soudní rozhodnutí (rozuměj v případech, které nemají obdoby a jsou prvním svého druhu, jimiž se musí soudy v souladu se zásadou *denegatio iustitiae* zabývat), a toto rozhodnutí je pak až následně východiskem pro teoretický rozměr problému.

Dalším zdrojem informací jsou sportovní normy. Sportovní normy upravují především samotný průběh sportovní činnosti (jinými slovy pravidla hry) a jejich tvorba vychází „zevnitř“ toho kterého sportovního hnutí, jinými slovy samo si je stanovuje a přijímá. Nicméně i jejich záběr je podstatně širší. Upravují totiž i institucionální a organizační rámec toho kterého sportovního hnutí, vztahy mezi jednotlivými sportovními orgány apod. Patří sem tedy např. Pravidla fotbalu, ale i Soutěžní řád, Disciplinární řád, Stanovy, Statuty a mnohé další.

Pochopitelně mezi zdroje informací o sportovním právu patří i odborná literatura, odborné články a další písemnictví. V československém právním prostředí se tomuto tématu věnovali osobnosti sportovně – právní teorie zmíněné již v úvodu této

²⁴ KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3) s. 160.

tedy Josef Prusák²⁵ či Jiří Hora²⁶ a pochopitelně i asi neznámější současný reprezentant na poli odborném v oblasti sportu a práva rovněž zmiňovaný Michal Králík. Je to právě M. Králík, který ke zdrojům informací (pramenům) sportovního práva řadí ještě „Institucionální informační mechanismy“. *„Vědomí vzrůstajícího významu právních aktivit na poli sportu vede k jevu, reprezentovanému vzrůstajícím podílem institucionalizace informačních mechanismů věnujících právním otázkám sportu pravidelnou a zvýšenou pozornost [...] Proces institucionalizace se rozvíjí zejména ve dvou rovinách. Jednak je realizován pod záštitou vysokoškolských akademických institucí a jednak se ubírá samostatnou institucionalizací bez akademického zázemí.“*²⁷ Institucionalizace však nemá pouze vnitrostátní rozměr, ba naopak se zde výrazně uplatňuje mezinárodní integrační prvek. Tak vznikly např. Mezinárodní asociace sportovního práva (International Association of Sports Law) nebo Mezinárodní asociace sportovních právníků (ISLA).

2 Případová studie „Kapříci přiluli“

Jak již bylo uvedeno, cílem této práce je osvětlit otázku odpovědnosti v kolektivních sportech z pohledu fotbalového rozhodčího. K přiblížení úlohy fotbalového rozhodčího s ohledem na možnosti úmyslného ovlivňování výsledku utkání, a tedy i vzniku jeho možné (právní) odpovědnosti, nám může dobře posloužit i mediálně velmi známá causa, kterou bychom mohli pracovně nazvat „Kapříci připluli“.

2.1 Popis skutkového stavu

Dne 26. července roku 2003 již všechny kluby dokončily letní přípravu a utkáním FK Teplice – AC Sparta Praha (výsledek 1:1) startuje ročník 2003/2004 I. Gambrinus ligy - nejvyšší fotbalové soutěže v ČR. Mistrovský titul FC Baníku Ostrava nebyl jediným překvapením, které tento soutěžní ročník nakonec přinesl. Málokdo tehdy tušil, že na veřejnost vypluje nebyvalá korupční aféra, která otřese tehdejšími organizovanými soutěžemi, především tedy tou nejvyšší, téměř do základů, a nad kterou stojí za to, se zastavit ještě dnes. Do té doby si také málokdo uměl představit, jak

²⁵ Např. PRUSÁK, J. op. cit. (pozn. 1).

²⁶ Např. HORA, J. op. cit. (pozn. 2).

²⁷ KRÁLÍK, M. op. cit. (pozn. 3). s. 162 – 163.

významná pozice ve fotbalovém klubu může být a je funkce sportovního ředitele. Celá kauza se točila kolem dvou prvoligových klubů – FC Viktorie Žižkov a 1. FC Synot, když zásadní roli sehráli právě jejich sportovní ředitelé, Ivan Horník, resp. Jaroslav Hastík.²⁸ Vzhledem k tomu, že jednání pachatelů, stejně tak jako posouzení zásadních právních otázek se v obou případech do značné míry překrývají, zaměřím se především na kauzu, v níž hlavní roli sehrál právě Jaroslav Hastík, a to i pro to, že se jedná o rozhodnutí pozdější,²⁹ které je do značné míry kontinuální a konformní s rozhodnutími soudů v kauze kolem Ivana Horníka, a také pro to, že „Ivánkovi“ se dostalo výraznější mediální publicity, kdy dokonce z přepisů odposlechů telekomunikačních zařízení vznikla dnes již legendární divadelní hra s názvem „Ivánku, kamaráde, můžeš mluvit?“. K připomenutí lze přepisy těchto odposlechů aktuálně nalézt i v knižní podobě.³⁰

Úloha sportovního ředitele by měla spočívat především v tom, aby klub „šlapal“ po sportovní stránce. Sportovní ředitel hledá v kooperaci s trenérem vhodné posily pro svůj klub tak, aby byl tým kompaktní a dosahoval tak co možná nejlepších výsledků. Prioritou každého sportovního ředitele je zabránit sestupu svého klubu do nižší fotbalové soutěže a zároveň každý sportovní ředitel chce, aby jeho klub dosáhl na přední příčky soutěžní tabulky zaručující mj. postup do evropských pohárů.³¹ Prostředkem k dosažení těchto cílů může být např. i podplácení rozhodčích. A právě to se stalo i v kauze, kterou budu analyzovat.

V listopadu roku 2003 zhruba v polovině soutěže má ligové družstvo 1. FC Synot aktuálně 19 bodů a je na 9. místě tabulky. Chce se říci, klidný střed tabulky. Ovšem liga má ještě více než polovinu před sebou a ve hře je ještě spousta bodů. Na předposlední FC Viktorii Žižkov má 1. FC Synot náskok „jen“ 8 bodů a na opačný pól tabulky, na 3. místo zaručující evropské poháry, ztrácí aktuálně 7 bodů. Hranice mezi tím, zda se tato sezóna bude řadit mezi úspěšné či neúspěšné, je tak velmi tenká. Sportovní ředitel Hastík svému družstvu zajisté věří, že dosáhne dobrého umístění v tabulce i na konci soutěže, nicméně zřejmě pod heslem, že nic se nemá nechat náhodě,

²⁸ Vzhledem k tomu, že jména obou aktérů jsou natolik veřejně známá a lze je v souvislosti těmito kauzami nalézt téměř běžně, budou jejich jména použita i pro účely této práce, na rozdíl od ostatních méně známých aktérů z řad rozhodčích, delegátů a klubových funkcionářů, jejichž jména jsou i zde do jisté míry anonymizována.

²⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.

³⁰ ČÁP, M. (2013). *Silnější pes*. Praha: Eminent.

³¹ Liga mistrů, Pohár UEFA (dnes Evropská liga).

rozhodne se nespolehat pouze na sportovní výkon hráčů a snaží se na svou stranu dostat i rozhodčí, proto dne 22. 11. 2003 kolem 10.40 hod. telefonuje sportovní ředitel Hastík panu Z. hlavnímu rozhodčímu utkání 15. kola mezi FK Chmel Blšany a 1. FC Synot hraného téhož dne v 17.15 hod. a nabízí mu úplatek označený „stodvacet“³² za ovlivnění rozhodování průběhu utkání ve prospěch Synotu. Utkání dopadlo pro Synot dobře, když zvítězil 3:1, a proto následovalo v přesně nezjištěné době do dne 2. 12. 2003 i předání „stodvaceti“ rozhodčímu panu Z. Rozhodčí Z. poté chtěl předmětných „stodvacet“ ještě rozdělit mezi ostatní aktéry dotčeného utkání konkrétně asistenta rozhodčího pana K., čtvrtého rozhodčího pana D. a delegáta utkání pana S. Rozhodčí Z. dne 2. 12. 2003 v době kolem 18.47 hod. telefonicky požádal o pomoc při přerozdělení této částky kolegu rozhodčího pana Hlav., který kolegovi Z. slíbil s vědomím, že se jedná o úplatky za ovlivnění utkání I. fotbalové Gambrinus ligy, v následujícím období měsíce prosinec 2003 předání úplatku označeného „kapřící“, resp. „30 ryb“ či „třicetník“, asistentovi rozhodčího K. a čtvrtému rozhodčímu D. s tím, aby rozhodčí D. z této částky dále předal delegátu utkání panu S., úplatek „20 ryb“, což i následně minimálně v případě asistenta rozhodčího pana K. v období od 3. 12. do 4. 12. 2003 učinil. Po zimní přestávce se liga opět rozběhla, sportovní ředitel Hastík opět bere do ruky telefon s cílem ovlivnit průběh fotbalového utkání 20. kola I. Gambrinus ligy mezi FC Tescoma Zlín a 1. FC Synot hraného dne 6. 3. 2004 v 17.00 hod. ve prospěch Synotu, a proto téhož dne kolem 11.33 hod. volá sportovní ředitel Hastík poprvé asistentu rozhodčího tohoto utkání panu K., nic zásadního v hovoru nezazní. Následně ve 13.48 hod. volá sportovní ředitel Hastík klubovému funkcionáři, předsedovi dozorčí rady 1. FC Synot, a.s. panu V., který po něm chce, aby slíbil úplatek označený „klasikou to obklíčit“ rozhodčím za ovlivnění fotbalového utkání. Proto ještě ve 14.00 hod. telefonuje pan Hastík opět asistentu rozhodčího panu K. a slibuje mu úplatek označený „překrýt poprašek“, poté co cca 5 min. před tím telefonuje i s hlavním rozhodčím tohoto utkání panem Ř., kterému rovněž slibuje úplatek. Zlín však hraje v nebyvalé formě a nakonec zvítězí 2:0. Ovšem hned další kolo skýtá příležitost prohru ze Zlína napravit. Na hřiště Synotu zajiždí v 21. kole tým FK Teplice. Toto utkání má výkop dne 13. 3. 2004 v 17.00 hod. Utkání řídil jako hlavní rozhodčí Slovák pan C., proto zde ředitel Hastík využívá spolupráce s panem Š., který na území našeho východního souseda za účelem

³² „Stodvacet“ = 120.000,- Kč. „Kapr“ „ryba“ = 1.000,- Kč.

ovlivnění tohoto utkání ve prospěch Synotu slíbil hlavnímu rozhodčímu panu C. někdy kolem 9. 3. 2004 úplatek označený „200 slovenských“. Utkání nakonec končí s výsledkem 2:0 pro domácí Synot. Dne 17. 3. 2004 kolem 12.13 hod. po předchozí domluvě s panem Š., telefonuje hlavnímu rozhodčímu panu C. v souvislosti s jeho rozhodováním již odehraného utkání 21. kola mezi 1. FC Synot a FK Teplice osobně ještě sportovní ředitel Hastík a zřejmě z vděku či spokojenosti s jeho rozhodováním tohoto utkání mu post festum potvrzuje slib již zmiňovaného úplatku. Inu 3 body jsou 3 body. Zda k předání úplatku nakonec došlo, není z dostupných pramenů známo.

Dne 21. 3. 2004 následuje pro Synot další soutěžní kolo a je potřeba udržet se na vítězné vlně, ovšem nebude to jednoduché, protože Synot v tomto kole zajíždí na hřiště FK Marily Příbram, která může být v domácím prostředí nepříjemný soupeř. Z pohledu ředitele Hastíka se situace jeví jasně, je potřeba nic nepodcenit. Proto ve dnech 19. 3. 2004 v 17.08 hod. a dne 20. 3. 2004 v 17.43 hod. kontaktuje telefonicky pan Hastík hlavního rozhodčího tohoto utkání pana Hlav. a za ovlivnění utkání ve prospěch Synotu mu slibuje úplatek označený „jedna a půl za tři“. Příbram i přesto zdolala Synot těsně 1:0. To pro Synot nebylo dobře, protože hned v dalším utkání hraném dne 27. 3. 2004 hostil na svém hřišti tým AC Sparty Praha, což je velmi silný soupeř. Možná proto ani neproběhl žádný tradiční předzápasový telefonát. Utkání začalo ve 14.25 hod., skončil první poločas, po kterém domácí Synot vedl 1:0. Následuje 15ti minutová poločasová přestávka. Jaroslavu Hastíkovi přítomnému na utkání zvoní telefon a na druhé straně se ozývá již známý klubový funkcionář Synotu pan V., který není s průběhem 1. poločasu tak úplně spokojen: „*Jardo, zdá se mi trošku, že černoprdelník tlačí káru Spartě. Chtělo by to tam skočit za ním dolů a pocentrovat ho. Takové to maximum, co dáváme. Jedna a půl. Jedna.*“³³ Sportovní ředitel Hastík neváhá a ještě o poločasové přestávce nabízí dle pokynů pana V. asistentu rozhodčího panu Hr. úplatek „jedna a půl“ za výhru a „jedna“ za remízu. Synot hned 2 minuty po zahájení 2. poločasu zvyšuje na 2:0 a tento výsledek si pohlídá až do konce utkání a patří mu tak nejen 3 body za výhru, ale i cenný spartánský scalp. Vítězství Synotu nad silným týmem Sparty však bylo, jak se nakonec ukázalo, poslední, na kterém se svým jednáním podílel i jeho sportovní ředitel. Jaroslav Hastík si s asistentem rozhodčího panem Hr. domluvil setkání, kde mělo dojít k předání

³³ ČÁP, M. op. cit. (pozn. 30). s. 82.

úplatku. Místem „akce“ se stala čerpací stanice nedaleko obce Vyškov, kde dne 30. 4. 2004 kolem 22.20 hod. končí příběh sportovního ředitele Jaroslava Hastíka, který zde byl společně s upláceným rozhodčím Hr. při předání finanční hotovosti ve výši 175.000,- Kč přistižen příslušníky speciálního útvaru Policie ČR, kteří již delší dobu počínání Jaroslava Hastíka sledovali.

2.2 Právní kvalifikace

Předně je nutno ocenit i lidovou tvořivost aktérů, kteří zajisté obohatili slovník možných synonym slova úplatek. Nicméně ať jej již skrývali za „ryby“, či zvláště zajímavé sousloví „překrýt poprašek“ či „klasikou to obklíčit“, je nepochybné, a takto to následně přijaly i soudy všech stupňů, že pravý význam těchto slov byl všem zúčastněným znám. Tomu se až na jednu výjimku nesnažili obvinění odporovat. Pouze v jednom případě právní zástupce JUDr. K.H. tvrdil, že „ryby nejsou nic jiného než ryby“ a že jeho klient rozhodčí Z. se snad několik dnů před inkriminovaným telefonátem skutečně účastnil výlovu rybníka, což dokládal i fotodokumentací, ovšem ani tím se žádný ze soudů s vědomím kontextu celého skutkového děje nenechal přesvědčit. Skutkový děj jednoznačně nasvědčoval možnému korupčnímu jednání, tedy následovala případná trestně - právní odpovědnost obviněných.

Bylo dokázáno, že rozhodčí po kontaktu s funkcionářem klubu si nechali slíbit nebo poté i přímo převzali úplatek za ovlivnění výsledku utkání. Kontakt byl jednak telefonický, ale i osobní. Informace byly mezi zúčastněnými předávány přímo, ale i zprostředkovaně, kdy nejprve byl kontaktován jeden rozhodčí, který informaci předal kolegům, resp. jeden funkcionář, který tzv. „držel kasu“ navedl druhého, aby úplatek v jím uvedené výši rozhodčím nabídl. V případě jednoho utkání dokonce došlo k nabídce úplatku přímo o poločasové přestávce na stadionu. Zúčastnění v této souvislosti sice používali různé šifry, nejčastěji úplatek (finanční hotovost) označovali slovy „kapřící“, resp. „30 ryb“ či „třicetník“, „200 slovenských“ anebo prostě „stodvacet“ aj., nicméně bylo dokázáno, že všichni zúčastnění věděli, že se jedná o úplatek, a tak s vědomím, že jde o úplatek, řídili dotčená utkání. Čímž naplnili skutkovou podstatu tr. činů přijetí úplatku, resp. podplácení.

Soud uznal obžalované vinnými a odsoudil je za korupční trestné činy podle předchozí právní úpravy - zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění tehdejších předpisů (dále jen „trestní zákon“) - takto: Sportovní ředitel Jaroslav Hastík byl uznán vinným z trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců s podmíněným odkladem na dva a půl roku, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 100.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového funkcionáře ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným Českomoravským fotbalovým svazem (dále jen ČMFS), všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu pěti let. A konečně trest propadnutí věci – mobilního telefonu a finanční hotovosti ve výši 175.000,- Kč.

Rozhodčí Z. byl uznán vinným z trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců s podmíněným odkladem na dva a půl roku, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 200.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu pěti let.

Rozhodčí Hr. byl uznán vinným z trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců s podmíněným odkladem na dva roky, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 100.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu tří let a trest propadnutí věci – mobilního telefonu.

Rozhodčí Hlav. byl uznán vinným z účastenství ve formě pomoci [§10 odst. 1 písm. c) trestního zákona] na trestném činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a ze spáchání trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1

trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmi měsíců s podmíněným odkladem na dva a půl roku, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 100.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu tří let.

Rozhodčí D. byl uznán vinným z trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců s podmíněným odkladem na dva roky, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 50.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou týdnů), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu dvou let.

Rozhodčí K. byl uznán vinným z trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmi měsíců s podmíněným odkladem na dva roky, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 100.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu tří let.

Rozhodčí C. byl uznán vinným z trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců s podmíněným odkladem na dva roky, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 50.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou týdnů), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu dvou let.

Rozhodčí Ř. byl uznán vinným z trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců s podmíněným odkladem na dva roky, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 50.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou týdnů), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu dvou let.

A konečně klubový funkcionář pan V. byl uznán vinným z účastenství ve formě návodu [§10 odst. 1 písm. b) trestního zákona] na trestném činu podplácení podle § 161 odst. 1 trestního zákona a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců s podmíněným odkladem na dva a půl roku, dále mu byl uložen peněžitý trest ve výši 350.000,- Kč (v případě, že nebude vykonán ve stanovené lhůtě, uložil soud náhradní trest odnětí svobody v trvání tří měsíců a dvou týdnů), dále trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce fotbalového rozhodčího ve vztahu k fotbalovým soutěžím organizovaným ČMFS, všemi krajskými a okresními fotbalovými svazy na dobu tří let.

Poškozený Českomoravský fotbalový svaz (dnes Fotbalová asociace České republiky - FA ČR) byl odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.³⁴

Na základě uvedeného případu můžeme tedy ve vztahu k rozhodčímu rozebrat především jeho odpovědnost trestněprávní a disciplinární (v rámci sportovních norem).

3 Odpovědnost rozhodčího jako strážce pravidel hry

Abychom mohli odpovědět na otázku, zdali se rozhodčí může v souvislosti s řízením utkání dopustit korupce, resp. zdali tu je vůbec nějaká odpovědnost rozhodčího za řádné a nestranné řízení fotbalového utkání, je nezbytné zabývat se mj. blíže postavením rozhodčího v rámci fotbalových soutěží, postavením fotbalu ve

³⁴ Není mi však známo, že by v této souvislosti byla podána občanskoprávní žaloba. S ohledem na to, že by ČMFS „střílel“ i do vlastních řad, je takovýto přístup pochopitelný. Navíc rozhodně nebylo v zájmu ČMFS tuto kauzu nadále protahovat a dále medializovat, neboť toto by českým fotbalovým soutěžím, které už tak byly dost poškozeny existencí samotné kauzy, rozhodně neprospívalo.

společnosti, otázkou vázanosti sportovních pravidel a vztahu těchto pravidel k právnímu řádu, neboť v souvislosti s odpovědností rozhodčího (zejm. pak trestně – právní) vyvstává několik zásadních otázek, přičemž odpovědi na ně lze částečně nalézt i v odůvodnění rozhodnutí soudů v rozebraném případě kolem sportovního ředitele Hastíka.

3.1 Fotbal jako hra a působ organizace soutěží

Fotbal je především sport, je to hra. Není to ale jen zábava pro velkou masu lidí, pro některé je fotbal i zdroj příjmů a obživy. Fotbal je kolektivní, míčový sport, který se hraje pomocí nohou (vyjma brankaře, který smí při obraně branky používat ke hře ruce), ve kterém proti sobě hrají dvě družstva (obvykle po 11 hráčích) a jehož cílem je dostat míč do soupeřovy branky a dosáhnout tak většího počtu branek a tím i vítězství. Základní sportovní normou upravující fotbal jako hru jsou Pravidla fotbalu.³⁵ Na tomto místě je však třeba zdůraznit, že existuje vztah závislosti mezi vázaností Pravidly fotbalu a tím, kdy a kde se fotbal hraje. Pokud se např. určitá skupina lidí domluví a jde si zahrát každou středu po práci „fotbálek“, „oficiální“ Pravidla fotbalu mohou být poněkud upozaděna. Takováto skupinka si pak může určit sama počet hráčů, či povolenou výstroj apod. Jde pouze o hru a nic jiného. Ve většině případů ani aktéři takových utkání nejsou nijak organizováni a stejně tak většinou u nich zcela logicky absentuje i přesná a detailní znalost příslušných sportovních norem. Tuto formu fotbalu bychom mohli nazvat „rekreační“, v níž převažuje prvek zábavy a prožitkovosti (viz kapitola 1, zejm. oddíl 1.2).

Zcela jiný charakter však má fotbal na „vyšší“ úrovni, který můžeme vidět jako přísně formalizovanou hru, kolem níž se sdružuje velké množství lidí. Nebylo by však na místě použít zde přídomku „profesionální“, lepším termínem je spíše fotbal organizovaný, jako protiklad výše popsané rekreační formy fotbalu. Organizovaný fotbal pak v sobě zahrnuje i úroveň tzv. profesionální, avšak nejen tu. Fotbal na této úrovni je organizován na členském principu.³⁶ V praxi se to děje tak, že určitá skupina lidí se sdruží, vytvoří oddíl nebo klub. Jednotlivé kluby (podle dané územní příslušnosti) volí na valné hromadě vedení jednotlivých organizačních složek

³⁵ PRAVIDLOVÁ KOMISE FA ČR. (2013). *Pravidla fotbalu*. Praha: OLYMPIA, a.s.

³⁶ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

fotbalových soutěží, které pak řídí příslušné soutěže. Systém soutěží je vzestupně tento – okresní fotbalový svaz (řízený výkonným výborem OFS), krajský fotbalový svaz (řízený výkonným výborem KFS), „zemské“ soutěže (tj. Česká fotbalová liga a české divize a Moravskoslezská fotbalová liga a moravské divize – řízené Řídící komisí pro Čechy, resp. Řídící komisí pro Moravu), celostátní úroveň (I. Gambrinus liga a II. liga – řízené Výkonným výborem FA ČR). Kluby se samy i prostřednictvím těchto složek podílejí na tvorbě složek vyšších soutěží a následně i celé FA ČR. Princip organizace fotbalu je tedy v tomto směru vzestupný od jednotlivého člena, resp. sdružení několika lidí a vytvoření oddílu až po vytvoření FIFA (Fédération Internationale de Football Association) - mezinárodní fotbalové asociace, která stojí na samém vrcholu pomyslné pyramidy. FIFA zastřešuje 6 organizací (podle světadílů/kontinentů) - UEFA - evropská fotbalová asociace, CAF - africká asociace, CONCACAF - Severní, Střední Amerika a Karibik, CONMEBOL - Jižní Amerika, OFC - Oceánie a AFC - Asie. Jednotlivé národní asociace jsou členy příslušné kontinentální organizace a FIFA. V ČR je národní asociací FA ČR- Fotbalová asociace České republiky (dříve ČMFS - Českomoravský fotbalový svaz).

Nedá se říci, že mezi jednotlivými složkami ve vnitřní struktuře FA ČR existuje přísná, přímá podřízenost. Každá je nadána vlastní právní subjektivitou a řídí vlastní soutěže na principu jakési samosprávy. Jistá vzájemná provázanost mezi nimi však existuje. Organizace vlastních soutěží je tak rovněž vzestupná, od okresního přeboru, přes krajský přebor, divize, ČFL a MSFL až po II. ligu (dnes Fotbalová národní liga) a I. Gambrinus ligu, resp. evropské poháry. Každý z těchto řídicích orgánů, nejčastěji nese název výkonný výbor, rovněž pro jím řízené soutěže zřizuje tzv. odborné komise. Obligatorně to jsou sportovně – technická komise (STK), disciplinární komise (DK) a komise rozhodčích, která má v gesci právě rozhodčí působící v té které soutěži. Komise rozhodčích je složena z předsedy a jednotlivých členů, kteří jsou jmenováni a odvoláváni řídicím orgánem. Komise rozhodčích především sestavuje nominační listinu rozhodčích. Tuto nominační listinu schvaluje příslušný řídicí orgán (výkonný výbor, dále „VV“, resp. řídicí komise dále „ŘK“). Komise rozhodčích pak v rámci své působnosti rozhoduje zejména o podmínkách zařazení rozhodčího na nominační listinu (zpravidla teoretické a fyzické testy připravenosti), navrhuje umístění rozhodčího na nominační listinu vyšší soutěže (jinými slovy postup nahoru), případně dává rozhodčího

k dispozici komisi rozhodčích nižší soutěže (neboli rozhoduje o sestupu rozhodčího) a v neposlední řadě **rozhoduje o obsazení jednotlivých utkání rozhodčími.**

3.2 Pravidla fotbalu, Mezinárodní výbor pro pravidla

Pravidla fotbalu jsou základním dokumentem, jímž se fotbal jako hra řídí. Zásadní roli s celosvětovou působností v oblasti pravidel fotbalu hraje **Mezinárodní výbor pro pravidla** (International Football Association Board, známý též pod zkratkou IFAB). Ustanovení o IFAB jsou v Příloze E pravidel fotbalu platných pro FA ČR (ke struktuře Pravidel fotbalu pro FA ČR viz dále). IFAB má celkem 8 členů. Tvoří jej po jednom zástupci z fotbalových asociací Anglie, Skotska, Irska a Walesu a zbylá čtyři místa připadají na zástupce FIFA, kteří v zastoupení ostatních národních fotbalových asociací disponují čtyřmi platnými hlasy. Je patrné zdůraznění role Velké Británie jako rodiště fotbalu a je jí přiznána významná role při tvorbě a kontrole pravidel hry, jež vznikla právě na jejím území. IFAB projednává a formuluje konečné znění návrhů změn v pravidlech fotbalu, ale i další problematiky týkající se svazového fotbalu, které mu předkládá valná hromada nebo příslušné orgány asociací, konfederací a národních svazů. Jeho zasedání je buď řádné, nebo pracovní, přičemž o změnách pravidel fotbalu se může rozhodovat pouze a výhradně na zasedání řádném. IFAB se pak schází dvakrát do roka, kdy řádné zasedání se koná vždy mezi 14. únorem a 14. březnem a pracovní zasedání se koná dle předchozí dohody v měsíci září nebo říjnu. Přesné datum a místo zasedání IFAB se určí vždy na jeho předcházejícím zasedání. Vždy musí být přítomni zástupci alespoň čtyř asociací, z nichž jeden musí být zástupcem FIFA., jinak nelze zasedání uskutečnit. Aby byl návrh schválen, musí pro něj hlasovat alespoň tři čtvrtiny z přítomných zástupců oprávněných hlasovat. Lze uskutečnit i tzv. mimořádné zasedání IFAB, které se uskuteční na návrh dvou jiných členských asociací nebo FIFA. Tato žádost musí být písemná a obsahovat kopii návrhu změn a žádost o jeho svolání. Mimořádné zasedání se pak koná do 28 dnů od doručení žádosti.

V pravidlech fotbalu nesmí dojít k žádným změnám, pokud s nimi na řádném zasedání IFAB nevyjádří souhlas nejméně tři čtvrtiny z přítomných zástupců oprávněných hlasovat. Pokud není stanoveno jinak, vstoupí rozhodnutí přijatá na každoročním řádném zasedání IFAB v platnost dnem zasedání. Rozhodnutí týkající se změn pravidel fotbalu vstupují pro všechny konfederace a národní svazy v platnost 1.

července běžného kalendářního roku. V případě, že některé soutěže nekončí před 1. červencem, lze tyto změny uplatňovat až od začátku nového soutěžního ročníku. Nasnadě je snad již jen poznámka, že pojem platnost zde splývá s pojmem účinnost.

Na pravidlech fotbalu lze rovněž demonstrovat velmi dynamický vývoj fotbalu a sportu vůbec. V roce 1862 zveřejnil uppinghamský rektor J. C. Thring první známou a dochovanou verzi Pravidel fotbalu.³⁷ Tato obsahovala pouze osm stručně formulovaných bodů. Naproti tomu aktuální platná a účinná Pravidla fotbalu se skládají ze 17 jednotlivých kapitol (pravidel) a 6 příloh - to vše pokud se týče verze platné pro FA ČR na cca 150 stranách textu. Současně platí ještě 21 směrnic, statutů, řádů a stanov, jež tvoří Soubor předpisů FA ČR, nehledě na Rozpisy soutěží, které vydávají jednotlivé řídicí orgány soutěží FA ČR a různé metodické a jiné pokyny odborných komisí a pracovních skupin na všech úrovních fotbalu u nás. Je tedy zřetelné, že ani vývoj sportovních pravidel neustrnul, reagoval a reaguje na společenské, demografické a socioekonomické změny ve společnosti, jejichž nejmarkantnější vývoj lze zaznamenat zejména v posledních dvou stoletích.

3.3 Rozhodčí v Pravidlech fotbalu

Ve fotbalovém prostředí se rozlišují dva základní druhy rozhodčího. Kvalifikovaný rozhodčí a oddílový rozhodčí. Rozhodčí, který je držitelem platné Licence rozhodčího, je **kvalifikovaný rozhodčí** (tedy rozhodčí „profesionál“). Naproti tomu rozhodčí bez platné Licence rozhodčího, který řídí utkání na základě dohody družstev v případě, že se rozhodčí (rozuměj kvalifikovaný a delegovaný k utkání) nedostaví, nebo v případě, že takový rozhodčí není k řízení utkání delegován, je **oddílový rozhodčí** (tedy rozhodčí „z lidu“ neboli „laik“). Dalším podstatným dělením je rozlišení rozhodčí a asistent rozhodčího (dříve pomezní rozhodčí). Pro lepší názornost lze zjednodušit, že rozhodčí „je ten s píšťalkou“, asistent rozhodčího „je ten (resp. ti, neboť jsou vždy dva) s praporkem u pomezní čáry“. Obdobně pak dělíme: kvalifikovaný rozhodčí a kvalifikovaný asistent rozhodčího, resp. oddílový rozhodčí a oddílový pomezní rozhodčí. V každém organizovaném utkání musí být stanoven rozhodčí, ať již kvalifikovaný nebo laik (rovněž musí být vždy i dva asistenti rozhodčího, resp. oddíloví pomezní rozhodčí). Jejich postavení (kvalifikovaný –

³⁷ ROHR, B., SIMON, G. (2004). *Fotbal- velký lexikon*. Mnichov: Stiebner Verlag GmbH, s. 10.

oddílový) v utkání je v zásadě stejné (s výjimkou např. nároku na odměnu za řízení utkání). V dalším výkladu proto bude pro zjednodušení užíván obecný pojem rozhodčí, v zásadě však pro účely této práce půjde přirozeně o kvalifikovaného rozhodčího. Rovněž tak bude pojem rozhodčí v dalším výkladu zahrnovat i osobu asistenta rozhodčího, avšak i z kontextu uplatňování pravomocí v dané věci půjde dobře rozlišit, zda se jedná o rozhodčího nebo asistenta rozhodčího. Nicméně v případě nutnosti odlišení bude výslovně uvedeno, že se jedná o oddílového rozhodčího, případně o asistenta rozhodčího, resp. oddílového pomezního rozhodčího. Pro úplnost dělení rozhodčích, zbývá ještě doplnit, že na některá utkání bývá delegován i čtvrtý rozhodčí a v některých soutěžích organizovaných UEFA (např. Liga mistrů nebo Evropská liga) jsou ještě dva tzv. additional referees, do češtiny se překládá jako brankoví rozhodčí (doslovně „doplňkoví rozhodčí“). Z podstaty věci se bude v případě čtvrtého a přídatného rozhodčího vždy jednat o kvalifikované rozhodčí (jejich účast na utkání není povinná, a tudíž je v případě absence není třeba nahrazovat rozhodčím laikem).

V Pravidlech fotbalu je rozhodčímu věnována celá jedna kapitola, konkrétně Pravidlo 5 – Rozhodčí. Postavení asistenta rozhodčího pak upravuje Pravidlo 6 – Asistent rozhodčího. Úloha čtvrtého rozhodčího je specifikována v Příloze C Pravidel fotbalu - Úloha čtvrtého rozhodčího. Oddílovým rozhodčím se věnuje Příloha F Pravidel fotbalu - Oddílový rozhodčí. Additional referees se vyskytují pouze v soutěžích UEFA a jejich úloha tak obecně v Pravidlech fotbalu není upravena. Speciálně ji pro své soutěže upravuje UEFA ve svých předpisech.

Nicméně i v ostatních fotbalových normách nalezneme ustanovení, která se ať už přímo nebo nepřímo týkají rozhodčích nebo jejich činnosti. Jde zejména o Soutěžní řád fotbalu, Disciplinární řád FA ČR, Licenční řád pro rozhodčí fotbalu, Směrnice o náhradách a odměnách rozhodčích a delegátů při fotbalových utkáních aj.³⁸

3.4 Má rozhodčí opravdu zásadní vliv na průběh a výsledek utkání?

Podle Pravidel fotbalu (Pravidlo 5 - Rozhodčí) je pro řízení každého utkání příslušnou komisí rozhodčích stanoven rozhodčí, který je v utkání, které řídí, vybaven **neomezenou pravomocí** k uplatňování pravidel. Rozhodnutí rozhodčího související

³⁸ K dispozici na <http://nv.fotbal.cz/cmfs/Legislativa/index.php> [30. 7. 2013], nebo in: *Soubor předpisů FA ČR*. (2013). Praha: OLYMPIA, a.s.

s hrou, vč. toho zda bylo či nebylo dosaženo branky a výsledku utkání, jsou konečná. Rozhodčí může své rozhodnutí změnit, uvědomí-li si, že je nesprávné. K tomuto může dojít buď na základě vlastního uvážení, nebo i na základě sdělení asistenta rozhodčího. Vždy ale platí, že rozhodnutí může rozhodčí změnit pouze do doby, než je hra po přerušení znovu zahájena nebo pokud již nebylo utkání mezitím ukončeno. Rozhodčí je na vrcholu pyramidy, asistentovi rozhodčího přísluší právo a zároveň i povinnost rozhodčímu v řízení utkání pouze asistovat (typicky při posuzování Pravidla 11 - Ofsajd). Rozhodčí si kdykoli podle svého uvážení může vyžádat názor asistenta rozhodčího na všechny herní situace, u nichž má dojem, že o nich asistent mohl mít lepší přehled než on sám. Konečné rozhodnutí však přísluší v každém případě výhradně rozhodčímu.

Při řízení utkání je rozhodčí skutečně jedinou a konečnou autoritou. Na průběh utkání má tak zásadní vliv. V konečném důsledku může skutečně ovlivnit i výsledek utkání. Rozhodčí je v utkání od toho, aby v daném místě a čase přijal příslušné rozhodnutí, mnohdy právě zásadní pro výsledek utkání – např. rozhoduje o tom, zdali uzná dosaženou branku nebo ne. Důvodem pro neuznání branky může být mj. porušení pravidla útočícího družstva před jejím dosažením, např. hlavičkující útočník ve výskoku postrčí obránce, nebo útočník byl před dosažením branky v ofsajdu apod. Dále rozhodčí může za porušení pravidel, kterého se dopustí obránce v nepřerušené hře vůči soupeři ve vlastním pokutovém území nařídit pokutový kop. Pokutový kop je nejtěžší herní trest a zpravidla z něj bývá dosaženo branky, vč. i samotní hráči říkají, že pokutový kop se nedá chytit, dá se jen špatně kopnout. Situace, které dosažení branky, resp. nařízení pokutového kopu předcházejí, nejsou vždy jednoduché a bohužel často se ukáže nesprávnost určitých rozhodnutí. Přes to je však potřeba, aby toto rozhodnutí nemohlo být zpochybněno s ohledem na výsledek utkání. Pravidla fotbalu k tomu rozhodčímu dávají neomezenou pravomoc a z důvodu sportovní („právní“) jistoty je pak jediné správné řešení, že takové rozhodnutí rozhodčího nelze zpětně („od zeleného stolu“) měnit. Přesto nebo možná právě proto skýtá tento stav obrovský korupční potenciál a možnost úmyslně působit na průběh a výsledek utkání, jinými slovy úmyslně „chybovat“ při rozhodnutí zásadním pro hru nebo výsledek utkání.

4 Zakládá každá chyba rozhodčího při řízení utkání i jeho právní odpovědnost?

4.1 Chybné rozhodnutí - pojem

Celá sportovně - normativní koncepce chybovosti rozhodnutí rozhodčích učiněných jím přímo při řízení utkání vychází z tradičního pojetí funkce rozhodčího, a tudíž nepředpokládá zlý úmysl ze strany rozhodčího ovlivnit utkání ve prospěch jednoho z týmů. Tento přístup má logické opodstatnění. Rozhodčí by měl reprezentovat ducha pravidel hry, dohlížet na jejich dodržování, k tomu je nadán příslušnou autoritou, odráží v sobě hodnoty jako spravedlivost, nestrannost a fair play. Chyby se však přesto stávají. Lpění na tradičním pojetí a naprosté popření možnosti vztahu úmysl – chyba je velmi naivní a utopické, neboť zcela nereflexuje možný korupční prostor, v tomto smyslu se tedy jeví jako historicky překonané. Chybu *stricto sensu* můžeme definovat jako jednání v rozporu se sportovní normou. V případě hráče typicky porušení pravidel (např. hra rukou - jako nedovolený způsob hry), v případě rozhodčího se spíše než porušením, projeví chyba jako nesprávná aplikace pravidel (nesprávné posouzení dané situace - např. ofsajdu), případně nesprávné subsumování daného jednání pod příslušnou sportovní normu (např. udělení žluté karty - napomenutí namísto červené karty - vyloučení) apod.

4.2 Chyba a její vztah k právnímu řádu

V této souvislosti pak lze rozlišit čtyři varianty vzájemných vztahů mezi sportovním deliktem (chybou *stricto sensu*) a právním deliktem, resp. sportovními normami a právním řádem.

1) Jednání je v rozporu se sportovní normou – nikoli však v rozporu s právní normou. Takovéto jednání, resp. následný postih zůstává toliko v rámci sportovního hnutí, a to rozhodnutím příslušného orgánu, resp. komise, a tento postih nemá zpravidla žádný vztah k právnímu řádu, neboť takové jednání nijak neporušuje právní normy (není protiprávní). Postih v rámci sportovního hnutí plní pak především represivní funkci, neboť těmto chybám se zcela vyhnout nelze a ke každému sportu patří. Dále je zde přísná objektivní odpovědnost provinivšího se subjektu – rozhodčího. V konečném důsledku totiž nezáleží, jak nebo proč se chyba stala, rozhodující je pouze to, že se stala,

tedy, že došlo ze strany rozhodčího k porušení, resp. nenaplnění nebo nesprávné aplikaci dané sportovní normy (např. špatné vyhodnocení Pravidla 11- Ofsajd nebo chybně nařízení pokutový kop).

2) Jednání je v rozporu se sportovní normou – zároveň je i v rozporu s právní normou. Takovéto jednání sice vychází z vlastního výkonu sportovní činnosti, resp. dochází k němu při výkonu sportovní činnosti, nicméně míra závažnosti tohoto jednání je již větší a přesahuje hranice sportovní oblasti. U hráčů se bude jednat především o odpovědnost za sportovní úrazy. V případě rozhodčího půjde především o případy úmyslného zneužití svých pravomocí daných sportovními normami v souvislosti s korupčním jednáním. Postih za toto jednání pak následuje (nebo by alespoň měl následovat) v obou úrovních - sportovní i právní a zásadní relevanci zde má bezesporu i míra zavinění, a to zejména s ohledem na způsob a výši trestu, resp. na příslušnost orgánu, jež bude takové jednání řešit.

3) Jednání není v rozporu se sportovní normou – nicméně je v rozporu s právní normou. Jedná se v tomto případě nejčastěji o případy vůbec neupravené sportovními normami. Může však jít i o jednání v souladu se sportovní normou a zároveň porušující právní normu (nejspíše při sportovních úrazech způsobených v důsledku dovoleného způsobu hry).

4) Určité problematické jednání, které není v rozporu se sportovní normou – není však ani v rozporu s právní normou. Tato situace zdá se nejvíce v rovině teoretické a dotýká se pravidel majících morálních charakter - jako je např. fair-play. Dodržování takovýchto pravidel není nijak upraveno ani v jedné z obou oblastí a není tedy ani nikterak sankcionováno.³⁹

4.3 Jednotlivé kategorie chyb a praxe

Ne každá chyba rozhodčího tak musí znamenat právní (v souvislosti s úmyslně ovlivněným utkáním trestně – právní) odpovědnost rozhodčího. Kategorie chyb ad 2) a ad 3), tedy jednání porušující právní normu však přísluší k postihu orgánům moci

³⁹ Zpracováno dle: KUKLÍK, J. A KOL. op. cit. (pozn. 5). s. 63 – 64.

soudní. Může jít jednak o věci civilní (např. z titulu náhrady škody) případně i věci trestní (ublížení na zdraví, korupce aj.). Z hlediska případu „Kapřici připluli“ je to problematika korupčního jednání a úmyslného ovlivňování utkání. Jde tedy o „chyby“ učiněné v úmyslu ovlivnit výsledek utkání, a to zcela konkrétním způsobem a za jistým účelem. Nejpodstatnější na celé problematice posuzování chybovosti rozhodčích je potřeba rozlišit, zda jde o chybu ovlivňující výsledek utkání podle kategorie první (následoval by postih pouze v rámci sportovního hnutí), či zda došlo k ovlivnění výsledku utkání ze strany rozhodčího záměrně (zde připadá v úvahu i postih právní). S otázkou úmyslného ovlivnění utkání ze strany rozhodčího jsou v současnosti spojovány především dva jevy, a to korupce a sázky a domnívám se, že jedině z daných okolností, tedy prokázaným korupčním jednáním či zakázanou sázkou (viz dále), lze s určitostí říci, zda chyba, která ovlivnila výsledek utkání, byla úmyslná či neúmyslná, resp. zdali utkání bylo řízeno úmyslně ve prospěch toho či onoho družstva. Nejsou-li zde takové okolnosti, pak je na místě uvažovat pouze o sportovní odpovědnosti rozhodčího.

5 Trestní odpovědnost fotbalového rozhodčího

5.1 Trestnost korupce v ČR

Problematika korupce je obsažena v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), konkrétně v části druhé, hlavě X., dílu 3 - nazvaným Úplatkářství (= korupce). Ustanovení § 331 a násl. trestního zákoníku (podle předchozí právní úpravy § 160 a násl. trestního zákona). Rozlišují se zde tři trestné činy, a tedy tři formy korupce (úplatkářství) - přijetí úplatku, podplácení a nepřímé úplatkářství. „*Díl 3 hlavy X soustřeďuje trestné činy, kterými jsou postihovány běžné případy korupce. Některé zvláštní případy korupce lze postihovat i podle jiných ustanovení (např. § 248, § 256, § 257, § 258).*“⁴⁰ V souvislosti s činností rozhodčího si však zcela vystačíme výhradně s případy „běžné“ korupce ve smyslu části druhé, dílu 3, hlavy X. trestního zákoníku. Se všemi jejími formami mohou rozhodčí přijít při své činnosti do styku, nicméně nejspíše se může v jejich případě jednat nejčastěji o naplnění skutkové podstaty přijetí úplatku. Ta spočívá v tom, že někdo sám nebo prostřednictvím

⁴⁰ NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P. A KOL. (2010) *Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vydání*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., s. 432.

jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu (nebo v souvislosti s podnikáním) pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek. Úplatkem se podle § 334 odst. 1 trestního zákoníku rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok. Typicky se jedná o peníze, ovšem úplatek může mít i jiné formy: „*V poslední době jsou mediálně známy případy podplácení fotbalových rozhodčích ze strany představitelů fotbalových klubů [...] V jednom případě měl být úplatkem zaplacený nocleh i se společnicí v luxusním apartmánu.*“⁴¹

Trestní zákoník stanoví za **přijetí úplatku** trest odnětí svobody až na čtyři léta nebo zákaz činnosti. Kdo za okolností uvedených v odst. 1 žádá úplatek, bude potrestán trestem odnětí svobody na šest měsíců až pět let (§ 331 odst. 2 trestního zákoníku). Dále je v odstavci 3 a 4 cit. ust. uvedena kvalifikovaná skutková podstata a trestní sazba trestu odnětí svobody je zvýšena na tři až deset let (nebo uložení trestu propadnutí majetku), resp. pět až dvanáct let.

Podplácením se rozumí tzv. aktivní korupce a spočívá v poskytnutí, nabízení nebo slíbení úplatku za obdobných okolností uvedených v § 331 odst. 1 trestního zákoníku. Trestá se odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. Podle kvalifikované skutkové podstaty dle § 332 odst. 2 trestního zákoníku se ukládá trest odnětí svobody na jeden rok až šest let, propadnutí majetku nebo peněžitý trest.

Pro úplnost, **nepřímého úplatkářství** se dopouští ten, kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil. Trestá se odnětím svobody až na tři léta (§ 333 odst. 1 trestního zákoníku). Kdo z důvodu v odst. 1 cit. ust. jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek bude potrestán odnětím svobody na dvě léta (§ 333 odst. 2 trestního zákoníku).

⁴¹ NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P. A KOL. op. cit. (pozn. 40). s. 432 - 433.

5.2 Může se rozhodčí dopustit v souvislosti s řízením utkání korupce?

Je porušení povinnosti nestranného rozhodování fotbalového utkání v důsledku přijetí úplatku trestným činem přijetí úplatku? I na toto nám odpověděly soudy řešící případ sportovního ředitele Hastíka. Jádrem namítaného spočívá v této souvislosti především ve dvou rovinách, a to: 1) v **přípustnosti odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu** (dále jen „odposlechy“) a otázka, je-li fotbal a sportovní normy **sférou ryze soukromou** či se dotýká veřejného prostoru; a za 2) zdali je výkon funkce rozhodčího **obstaráváním věcí obecného zájmu** a může tedy být naplněna skutková podstata trestného činu přijímání, resp. přijetí úplatku?

5.2.1 Otázka nezákonnosti nařízených odposlechů

Touto otázkou je důležité se zabývat především ze dvou důvodů. Jednak narážíme na otázku, je-li fotbal a sportovní normy sférou ryze soukromou či se dotýká veřejného prostoru. A druhým souvisejícím důvodem je to, že odposlechy hrají v případech korupce významnou a často zcela zásadní roli při dokazování. Dovolím si tedy, alespoň v krátkosti a v kontextu rozebíraného případu uvést, co bylo namítáno a jak se s tím soud, resp. soudy vypořádaly. Často právě obrana obžalovaných spočívá v tom, že provedené odposlechy byly nařízeny nezákonně, a tedy se jedná o nepřípustný důkaz. Obžalovaní v kauze kolem sportovního ředitele Hastíka k tomuto bodu především poukazovali na rozdíly mezi definicí aktivního úplatkářství v soukromém sektoru v Trestněprávní úmluvě o korupci, přijaté dne 27. 1. 1999 ve Štrasburku a vyhlášené pod č. 70/2002 Sb. m. s. (dále jen „Úmluva“) a ustanovením § 161 trestního zákona, a to v souvislosti s výhradou České republiky k Úmluvě v tom smyslu, že Česká republika jako trestný čin podle vnitrostátního práva bude posuzovat chování uvedená v člancích 7 a 8 Úmluvy pouze, pokud odpovídají skutkovým podstatám trestných činů stanoveným v trestním zákoně České republiky. Jádrem namítaného bylo v tomto smyslu to, že skutková podstata aktivního úplatkářství v soukromém sektoru v Úmluvě je v tomto případě vykládána extenzivněji než ve vnitrostátním právu, a proto není možné Úmluvu aplikovat na daný případ. Odposlechy měly tedy být nařízeny a provedeny neoprávněně, neboť nelze aplikovat tato ustanovení na korupci v „soukromém sektoru“, porušení povinností, které bylo obviněným vytýkáno, by se mohlo týkat nejvýše norem vydaných ČMFS (dnes FA ČR) jako soukromoprávním sdružením, přičemž tyto normy

nelze mít za zákon. Dále v této souvislosti obvinění uváděli také nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 615/06, a o jeho závěry se také opírají námitky týkající se zákonnosti nařízení odposlechnů. K otázce tohoto nálezu pro stručnost uvádím pouze to, že podle závěru Nejvyššího soudu České republiky tento nálezy řešil konkrétní situaci v jiné trestní věci, přičemž povaha této věci byla významně odlišná, a proto jej nelze aplikovat na tento případ.⁴² Nejvyšší soud České republiky rovněž neakceptoval námitku postavenou na nemožnosti aplikace Úmluvy na daný případ. Obdobné věci se týká i nálezy Ústavního soudu v případě ústavní stížnosti v kauze kolem sportovního ředitele FC Viktorie Žižkov Ivana Horníka.⁴³ Nejvyšší soud České republiky se pak v této věci zcela ztotožnil se závěry Ústavního soudu v daném případě. Z uvedeného nálezu: „*Neakceptovatelnou je i další námitka o nezákonnosti povolených odposlechnů, pro nesplnění podmínek ustanovení § 88 odst. 1 TrŘ, protože neexistuje mezinárodní smlouva, která by naši republiku zavazovala k trestnímu stíhání deliktů obsažených v § 160 odst. 1 TrZ. Jak již uvedly obecné soudy (str. 26 - 28 rozsudku soudu prvního stupně a str. 17 - 18 rozsudku soudu odvolacího), podmínka existence mezinárodní smlouvy je v tomto případě splněna díky Trestněprávní úmluvě o korupci a jejím čl. 7 a čl. 8 obsahující definici aktivního a pasivního úplatkářství v soukromém sektoru. Výhrada učiněná Českou republikou při přijetí této Úmluvy (tzv. Štrasburská dohoda), spočívající v tom, že chování uvedené v čl. 7 a čl. 8 Úmluvy bude hodnotit jako trestné pouze tehdy, pokud toto chování bude zároveň naplňovat skutkové podstaty uvedené v národním právním předpise, je v projednávané věci právně irelevantní, neboť jednání stěžovatelů je trestně postižitelné podle § 160 odst. 1 TrZ. Jinými slovy, učiněná výhrada neznamena, že Česká republika Úmluvu nepřijala a není jí vázána.*“ Závěrem tedy je, že definice aktivního a pasivního úplatkářství v soukromém sektoru ve smyslu čl. 7 a 8 Úmluvy byla v zásadě Českou republikou akceptována. Zmiňovaná výhrada, jež se týká znění ustanovení § 160 a § 161 trestního zákona, aplikaci Úmluvy před českými soudy nevylučuje.

5.2.2 Otázka věcí obecného zájmu

Trestný čin přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 trestního zákona spáchá ten, kdo v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek.

⁴² Bližší viz cit. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.

⁴³ Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 3265/07.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věci obecného zájmu. Souvislost s pojmem obecný zájem zůstala i v novém trestním zákoníku (§ 331 a násl.). Zcela zásadní otázkou tak je, zdali výkon funkce fotbalového rozhodčího souvisí s obstaráváním věci obecného zájmu či nikoliv, a tedy zda je naplněna skutková podstata tzv. „korupčního“ trestného činu. Nejvyšší soud České republiky se touto otázkou zabýval v několika jiných věcech⁴⁴ a rovněž v této se od svého právního názoru neodchýlil a dospěl k závěru, že činnost fotbalových rozhodčích, kteří vědomě ovlivňují výsledky hry, na jejíž řádný průběh mají dohlížet, je nutné považovat za obstarávání věci obecného zájmu ve smyslu ustanovení § 160, § 161 a násl. trestního zákona, a to z těchto důvodů:

1) obstarávání věci veřejného zájmu není jen rozhodování orgánů státní moci a správy, ale i jiná činnost při uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb a jde o plnění všech úkolů, na jejichž řádném plnění má zájem v zásadě celá společnost nebo určitá sociální skupina;⁴⁵

2) pojem není nikde v zákoně definován, proto je na soudní praxi,⁴⁶ případně právní teorii,⁴⁷ aby jej vymezily;

3) nelze otázky související s organizováním fotbalových soutěží zužovat pouze na to, že ČMFS (FA ČR), který je pořádá, je dobrovolným sdružením, do jehož činnosti a organizace nemůže stát zasahovat a v této souvislosti je třeba vycházet z významu fotbalu a jeho role, jakou sehraává ve společnosti, jaký je jeho nadnárodní rozměr (pořádání různých mezinárodních soutěží) a v neposlední řadě ekonomické souvislosti (marketing, sázky, sponzoring apod.);

4) masovost tohoto sportu a jeho vliv na veřejné mínění, resp. výchovný vliv sportu (fotbalu) coby formy tělesné kultury a s tím pozitivní vedení k tělesným aktivitám (především mladé generace).

⁴⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 396/2007, 3 Tdo 510/2007, 6 Tdo 1297/2007 a 6 Tdo 272/2008.

⁴⁵ K tomu srov. rozhodnutí č. 16/1988 Sb. rozh. tr.

⁴⁶ Např. rozhodnutí č. 1/1978 a č. 16/1988 Sb. rozh. tr.

⁴⁷ NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P. A KOL. op. cit. (pozn. 40). s. 432.

„Na základě těchto úvah a právních závěrů Nejvyšší soud shledal, že **fotbalové soutěže je nutné vnímat jako záležitost celé společnosti**, a proto, s ohledem na roli, kterou ve vnímání velké části veřejnosti fotbal a fotbalová utkání zaujímají, je potřebné **dbát na jejich regulérnost a řádný průběh tak, aby nedocházelo k vědomému ovlivňování a zmanipulování výsledku utkání, zejména vrcholných soutěží**, na nichž je ekonomicky zainteresována řada subjektů, pro něž ovlivněné výsledky mohou mít i neblahé finanční dopady, a je rozhodně v jejich zájmu, aby právě tyto soutěže probíhaly spravedlivě a nebyly ovlivňovány jednotlivci vedenými snahou mít na nich osobní užitek a nedovolený prospěch. S ohledem na uvedené důvody je nutné fotbal považovat za fenomén, který se jako jeden z nejrozšířenějších a nejlidovějších sportů podílí z pohledu občanů, ale i státu na obecně významných a celospolečenských otázkách. **Nelze proto zužovat v souvislosti s ním výklad pojmu obecného zájmu pouze na okruh vnitřních vztahů ve fotbalové organizaci a působení fotbalových klubů jako takových**, ale je nutné vycházet i ze všech jeho ekonomických a kulturně společenských hledisek, do nichž je třeba zařadit i historický význam sportu jako stimulu v rámci společensko - politického vývoje.“⁴⁸

6 Postih rozhodčího v rámci sportovních norem

Chyby rozhodčích, tedy jednání v rozporu se sportovní normou, resp. jejich postih náleží v každém případě i do působnosti orgánů zřizovaných fotbalovou asociací a upravují jej příslušné sportovní normy.

6.1 Disciplinární řízení – obecně, disciplinární řád

Rozhodčí jsou stejně jako všichni ostatní účastníci fotbalových utkání podřízeni působnosti **Disciplinárního řádu FA ČR**,⁴⁹ resp. působnosti příslušné disciplinární komise, která hraje spolu s komisí rozhodčích zásadní roli v případě postihu rozhodčího v rámci sportovních norem. Působnosti disciplinární komise je v čl. 1 odst. 1 Disciplinárního řádu FA ČR vymezena takto: *Tento Disciplinární řád Fotbalové*

⁴⁸ Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.

⁴⁹ Novelizovaný Disciplinární řád FA ČR je účinný od 1. 7. 2013. Je k dispozici na <http://nv.fotbal.cz/cmfs/Legislativa/index.php> [30. 7. 2013]. Dle jeho přechodných ustanovení (čl. 62) se disciplinární provinění spáchaná před 30. 6. 2013 posuzují podle dosavadního Disciplinárního řádu FAČR, který je k dispozici v původním znění in: *Soubor předpisů FA ČR*. (červenec 2011). Praha: OLYMPIA, a.s., s. 77 - 107.

asociace České republiky (dále jen „DŘ“) se vztahuje na disciplinární provinění členů Fotbalové asociace České republiky (dále jen „FAČR“), fyzických i právnických osob, kterých se dopustí v soutěžích organizovaných kteroukoliv složkou FAČR nebo v souvislosti s těmito soutěžemi. Pro posouzení členství ve FAČR z hlediska §5 zák. č. 83/1990 Sb. je rozhodná doba či období, kdy k provinění došlo. Disciplinární komise v praxi nejčastěji řeší především provinění a přestupky příslušníků družstva.⁵⁰ Hráči tedy přicházejí do styku s disciplinární komisí vcelku běžně.

To však neplatí u rozhodčích. U nich je běžné a všední, že jejich chyby či nedostatky řeší příslušná komise rozhodčích (podle jednotlivé úrovně soutěže) a jakmile se rozhodčí dostane se svým proviněním před disciplinární komisi, znamená to již velmi závažný charakter jeho provinění. Disciplinární řízení má subsidiární charakter, obdobně jako se v trestním právu používá pojmu subsidiarita trestní represe.⁵¹ Je tím nejzazším prostředkem („ultima ratio“), jak určité pochybení či porušení sportovní normy v rámci sportovního hnutí postihnout a uplatní se pouze tehdy, nepostačuje-li k nápravě jiný prostředek (v případě rozhodčích typicky postih komisí rozhodčích – např. omezení delegace k utkáním, či finanční postih). Současně se subsidiaritou disciplinárního řízení platí i jeho univerzalita, resp. všeobecná působnost vztahující se na veškerá porušení sportovních norem. Tyto zásady jsou uvedeny v Čl. 2 odst. 1, který stanoví, že: *Disciplinárními proviněními jednotlivců jsou činy, jimiž porušili Stanovy FAČR, řády a předpisy FAČR nebo jimiž porušili řády a předpisy UEFA a FIFA, anebo jimiž porušili rozhodnutí orgánů FAČR, případně orgánů UEFA a FIFA, a které jsou zároveň v rozporu se zásadami fair play a pravidly morálky, (jestliže k postihu takových činů nejsou určeny nebo nepostačují jiné prostředky).*

Znaky disciplinárních provinění jsou uvedeny v Části druhé – Zvláštní část (oddíl 1 – 4, tj. čl. 11 – 40) DŘ FA ČR. Účelem disciplinárního řízení je náležité zjištění, objasnění a spravedlivé posouzení a potrestání disciplinárních provinění jednotlivců i kolektivů.

⁵⁰ Příslušníci družstva jsou členové družstva (hráči a náhradníci, hráči vystřídání nebo odvolaní družstvem ze hry a hráči nebo náhradníci, kteří byli rozhodčím vyloučeni) a funkcionáři družstva (osoby uvedené v zápise o utkání, které vykonávající funkci vedoucího družstva, trenéra, asistenta trenéra, lékaře nebo zdravotníka a maséra).

⁵¹ NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. A KOL. (2010). *Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. s. 50.

Disciplinární orgány jsou povinny dbát zejména na to, aby uložené tresty vedle represivní stránky měly i preventivní, tj. výchovný charakter (čl. 44). DŘ FA ČR zná následující druhy disciplinárních trestů, které lze ukládat jednotlivcům: důtka, peněžitá pokuta, zastavení závodní činnosti, zákaz výkonu funkce. Disciplinární trest lze podmíněně odložit, pokud je to dále stanoveno. Zkušební doba při podmíněném odložení činí 3 měsíce až 1 rok (čl. 3 odst. 4). Příslušná DK může v případech zvlášť závažného provinění, zejména při ohrožení regulérnosti soutěže navrhnout, kromě uložení trestu, též vyloučení člena (fyzické i právnické osoby) z FAČR podle čl. 5 stanov FAČR (Čl. 3 odst. 6).

6.2 Podnět k postihu rozhodčího v rámci sportovních norem

Imunita, jíž požívá rozhodnutí rozhodčího, se však netýká v žádném případě samotné osoby rozhodčího. Rozhodčí za svá chybná rozhodnutí odpovídá, často velmi přísně. Nicméně trest za chybné rozhodnutí rozhodčího se vztahuje pouze výlučně na osobu konkrétního rozhodčího. Je z principu výše popsané imunity oddělen od svých způsobených sportovních důsledků či následků.

Komise rozhodčích má primárně na starosti rozhodčí a jejich činnost v dané soutěži a je proto přirozené, že s ní rozhodčí přicházejí nejčastěji do styku. Komise rozhodčích je prvním orgánem, který se případným chybným rozhodnutím rozhodčího zabývá. Zpravidla se tak děje na základě nějakého vnějšího podnětu, podkladem mohou být skutečnosti uvedené v zápise o utkání, což je obligatorní formulářový dokument, v němž jsou obsaženy podstatné informace o utkání a jeho průběhu (jména a příjmení hráčů, napomínání a vyloučení hráčů, výsledek utkání, doba hry aj.) a který podepisují vždy kapitáni obou družstev, hlavní pořadatel utkání a rozhodčí. Za správné vyplnění o odevzdání zápisu o utkání řídicímu orgánu odpovídá rozhodčí, jen on také smí do zápisu o utkání uvádět rozhodné skutečnosti (v případě, že utkání řídí oddílový rozhodčí, odpovídá za jeho správné vyplnění a správné odevzdání pořádající družstvo). Do zápisu o utkání mohou kapitáni družstev vznášet námitku. Podle Pravidla 5 - Rozhodčí, Výklad k pravidlu, bod 29) lze námitky vznést (pokud Rozpis příslušné soutěže nestanoví jinak) proti: a) příslušenství hrací plochy vybavení hřiště; b) nastoupení nebo startu člena soupeřova družstva; c) výstroji hráče soupeřova družstva; d) výsledku utkání; e) neregulérnímu průběhu utkání (nikoli však proti výkonu

rozhodčího); f) popisu přestupků nebo popisu provinění příslušníka družstva. K tomuto je třeba uvést několik poznámek, za 1) Rozpis příslušné soutěže může tento výčet změnit, nicméně neznám však případ, kdy by se tak stalo. Za 2) námitku nelze vznášet proti výkonu rozhodčího. Připomínky k výkonu rozhodčího lze uplatnit pouze formou, kterou stanovuje Soutěžní řád (SŘ) nebo Rozpis příslušné soutěže (zpravidla formou Protestu podle čl. 75 SŘ), nicméně i přesto kapitán často trvá na zapsání takové námitky do zápisu o utkání. Rozhodčí pak podle doporučeného úzu postupuje tak, že kapitána (který má sám znát svá práva a povinnosti, tedy obsah příslušných sportovních norem) výslovně poučí, že vznášet takovou námitku není oprávněn, nicméně i takovouto námitku včetně uvedeného poučení do zápisu o utkání zapíše. Skutečnosti uvedené v zápise o utkání jsou pak základním východiskem pro zahájení řízení před příslušnou komisí, v případě rozhodčích tedy nejčastěji komise rozhodčích, nicméně ze stejných skutečností vychází i disciplinární a všechny další komise. Dalším podkladem může být zpráva delegáta svazu přítomného na utkání. Podle čl. 43 Soutěžního řádu je delegát svazu rozhodnutím řídicího orgánu soutěže pověřen výkonem funkce, ve které zastupuje řídicí orgán soutěže, dohlíží na průběh utkání a dle daných kritérií hodnotí výkon rozhodčích. Delegát svazu pak vypracovává zprávu delegáta, kterou zasílá řídicímu orgánu soutěže. Delegáti spadají rovněž do gesce příslušné komise rozhodčích (na některých úrovních, především vyšších soutěžích, je to zdůrazněno i názvem: Komise rozhodčích a delegátů). Delegát však nemusí - a zpravidla ani není - přítomen na všech utkáních a na rozdíl od osoby rozhodčího může být utkání bez delegáta svazu sehráno (v jeho funkci jej nikdo nenahrazuje - neexistuje tedy nic jako „oddílový delegát svazu“). Navíc platí, že zpravidla od úrovně krajského přeboru mužů je ze všech utkání obligatorně pořizován oficiální videozáznam, se kterým pak příslušná komise porovnává skutečnosti uvedené v zápise o utkání, případně ve zprávě delegáta svazu. Komise rozhodčích se však kdykoli může zabývat výkonem rozhodčího i ex offo. Většinou to bývá tak, že na určité úrovni, např. I. Gambrinus ligy, nebo i MSFL komise rozhodčích pravidelně sleduje a vyhodnocuje videozáznamy ze všech utkání daného soutěžního kola. Shledá-li pak nějaké pochybení, je oprávněna o něm jednat a rozhodčího postihovat, přestože o tom nemusí být zmínka v zápise o utkání, ani ve zprávě delegáta svazu a ani zde není žádný jiný podnět k jeho řešení. Komise rozhodčích pak sama stanoví způsob řešení. Nejčastějším trestem bývá omezení

delegace rozhodčího k utkáním. Jinými slovy rozhodčí si určitou dobu tzv. „nezapíská“. Případně může být použito peněžitého postihu, většinou na základě nějakého sazebníku nedostatků, který si stanovuje sama komise rozhodčích. Peněžité postih může být uplatněn samostatně, zejména při drobných nedostacích technického rázu - ve smyslu špatného nebo nepřesného vyplnění zápisu o utkání v méně podstatných pasážích. Nebo může být peněžité postih uložen vedle omezení delegace. Komise rozhodčích rovněž může rozhodnout o vyřazení rozhodčího z nominační listiny (schvaluje řídicí orgán, tj. VV, resp. ŘK), v tomto případě se jedná o krajní způsob postihu, k němuž by mělo být přistupováno opravdu ve výjimečných případech při dlouhodobě špatné výkonnosti rozhodčího. Je na volné úvaze komise rozhodčích jaký trest a v jaké výši přijme, případně jakého rozhodčího navrhne, resp. si ponechá na nominační listině. Faktický vliv komise rozhodčích na působení, resp. vůbec možnost působení rozhodčího ve fotbalovém prostředí je tak zcela zásadní. Každá komise rozhodčích se snaží o to, aby „její“ rozhodčí chybovali co nejméně a volí k tomu i různé způsoby. Přísný metr a omezování delegací za chyby plní ve vztahu ke konkrétnímu rozhodčímu výrazně represivní charakter. Vůči ostatním rozhodčím má mít jakousi roli preventivní, aby byli co nejlépe soustředěni a připraveni a dopouštěli se tak při utkáních co možná nejméně chyb. Pokud však vyjdeme z tradičního (a z podstaty správného) pojetí „neúmyslného“ chybování rozhodčího, musíme dojít jednoznačně k závěru, že ani sebevětší tresty nemohou zajistit to, aby rozhodčí nechybovali. Důvodem je to, že není v jejich smyslových schopnostech určité situace posoudit objektivně správně. Rozhodčí se často při utkání dostává do situace 50:50, buď branku uzná, nebo ne, buď nařídí, nebo nenařídí pokutový kop. Do jisté míry je pak správné rozhodnutí otázkou štěstí. Mezi rozhodčími se i proto traduje, že nejlepší rozhodčí je ten, který chybuje nejméně (ne ten, kdo nechybuje vůbec, neboť toho zkrátka nelze dosáhnout). Velmi vysoké tresty se pak míjejí účinkem a jsou spíše líbivým gestem směrem k fotbalové veřejnosti a vystavením rozhodčího na pranýř, nežli nějakým koncepčním nástrojem komise rozhodčích, jež má zlepšovat kvalitu řízení utkání.

Sice nepřímý, nikoli však nezanedbatelný vliv na složení a fungování rozhodcovského sboru má také řídicí orgán soutěže. A to jednak tím, že jmenuje členy komise rozhodčích a dále tím, že schvaluje nominační listinu rozhodčích a její případné změny. Je pravdou, že komise rozhodčích má fakticky danou volnou ruku v „kontrolě“

rozhodčích a řídicí orgán do záležitostí rozhodčích zasahuje spíše výjimečně, zpravidla však o to radikálněji. Takový zásah řídicího orgánu pak vypadá tak, že namísto nějakých dílčích změn (resp. neschválení nominační listiny) odvolá raději celou komisi rozhodčích, není-li s jejími návrhy a působením rozhodčích ve svých soutěžích spokojen. Je to podobné, jako když se výsledkově či herně nedaří nějakému družstvu, pak spíše vedení klubu nejprve odvolá trenéra, než aby vyhazovalo jednotlivé hráče.

6.3 Disciplinární řízení – zvláštní část

Rozhodčích se týká především **oddíl 3 Zvláštní části DŘ FA ČR- Disciplinární provinění rozhodčích a delegátů asociace** (ve spojení s částí oddílu 1 - Disciplinární provinění hráčů a funkcionářů). V oddílu 3 je vyjmenováno **sedm** skutkových podstat, jež mohou rozhodčí při své činnosti naplnit. Úmyslné ovlivnění utkání ze strany rozhodčího se postihuje jako disciplinární provinění **Porušení regulérnosti soutěže (čl. 35, bod 2.):** *Porušení regulérnosti soutěže se dopustí ten, kdo úmyslně ovlivní utkání nebo celou soutěž způsobem, který odporuje principu poctivého sportovního soutěžení a který je v rozporu se zásadami fair play a pravidly morálky nebo ten, kdo takové jednání organizuje nebo k němu navádí anebo mu pomáhá. Za toto provinění, pokud bylo spácháno bez úplaty nebo slibu úplaty bude uložen trest zastavení závodní činnosti nebo zákazu výkonu funkce na 6 měsíců až 24 měsíc a peněžitá pokuta. Za toto provinění, pokud bylo spácháno za úplatu nebo slib úplaty, bude uložen trest zastavení závodní činnosti nebo zákazu výkonu funkce na 12 měsíců až 60 měsíců a peněžitá pokuta.*

Pro doplnění dalšími disciplinárními proviněními jsou nedostavení se k utkání bez omluvy, administrativní pochybení (tj. neuvedení nebo správné uvedení údajů do zápisu o utkání apod.), nesportovní chování, porušení pořádku asociace, neoprávněné řízení utkání a tělesné napadení Proti rozhodnutí disciplinární komise existuje řádný opravný prostředek a je jím **odvolání** (čl. 60 a následující). O odvolání rozhoduje orgán určený Stanovami FA ČR (výkonný výbor nebo odvolací a revizní komise). Odvolání může podat pouze ten, kdo byl rozhodnutím disciplinární komise potrestán (je-li potrestáno družstvo, může odvolání podat jeho statutární orgán). Pro odvolání je stanovena písemná forma. Odvolání se podává do 7 dnů ode dne doručení rozhodnutí k příslušnému odvolacímu orgánu. Lhůta je dodržena, je-li sedmého dne ode dne

doručení odvolání podáno doporučeně na poštu, osobně doručeno nebo emailem formou skenu zasláno odvolacímu orgánu. Současně se odvolání zasílá v opise i disciplinární komisi, která rozhodla o potrestání. Disciplinární komise zasílá podklady a své stanovisko odvolacímu orgánu. Odvolání nemá odkladný účinek vyjma trestu peněžité pokuty v souladu s ustanovením čl. 5 odst. 8 DŘ FA ČR.

6.4 Disciplinární vs. trestní řízení

Jak již bylo uvedeno výše, novelizovaný DŘ FA ČR je účinný od 1. 7. 2013. Podle jeho přechodných ustanovení se disciplinární provinění spáchaná před 30. 6. 2013 posuzují podle dosavadního Disciplinárního řádu FA ČR (čl. 62). Přijetí nového DŘ FA ČR však předcházela zajímavá geneze. V této souvislosti nelze nezmínit usnesení Výkonného výboru FA ČR ze dne 23. 1. 2013. Z tohoto usnesení: „*VV projednal a schválil doplněk Disciplinárního řádu FAČR schváleného výkonným výborem ČMFS dne 25. května 1993 v úplném znění účinném od 1. července 2006 takto: Článek 1) Působnost disciplinárního řádu se doplňuje o odstavec 9, který zní: „V případech ohlášeného nebo zjištěného podezření, že členové FAČR naplnili svým jednáním skutkovou podstatu trestných činů uvedených v Trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. (§ 331 Přijetí úplatku, § 332 Podplácení, § 333 Nepřímé úplatkářství, § 334 Společná ustanovení), předá disciplinární komise své poznatky a podklady příslušným orgánům činným v trestním řízení podle právního řádu ČR. V rámci jednotného postupu ve vyšetřování, dokazování a vyhodnocení zjištěných skutečností využije disciplinární komise důkazy, podklady a závěry učiněné orgány činnými v trestním řízení.“ Tento doplňující článek DŘ FAČR nabývá účinnosti dne 24. 1. 2013*“⁵²

Na tomto zasedání rovněž VV přijal toto mimořádné usnesení: „*1) VV FAČR doporučuje DK FAČR a DK ŘK FAČR přerušit disciplinární řízení případů podaných k DK FAČR a DK ŘK FAČR do 23. 1. 2013, týkajících se skutkové podstaty provinění podle Příkladového sazebníku provinění a trestů, Přílohy 1, DŘ FAČR, konkrétně článků 8, 9, 11 a 16, které byly podány k DK FAČR do doby konečného uzavření případů PČR, na základě podnětu či předání materiálů předsedou FAČR nebo členů*

⁵² Komuniké z mimořádného zasedání VV FA ČR ze dne 23. 1. 2013 dostupné na <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=124251&tmplid=1347> [30. 1. 2013].

FAČR resp. případů, které vyplývají z **vlastních poznatků** a šetření Policie ČR.⁵³ VV tedy svým rozhodnutím založil v případech korupce ve fotbale obdobu překážky litispence. Zastánci tohoto opatření tvrdí, že dvoukolejnost v těchto kauzách, kdy zároveň šetří orgány činné v trestním řízení a disciplinární komise, je kontraproduktivní a může mít za následek zmaření spravedlivého a správného vyšetření celého případu. Do DŘ FA ČR účinného od 1. 7. 2013 již bylo toto usnesení VV vtěleno, a to konkrétně do čl. 46 - **Souběh disciplinárního a trestního řízení:** „*Jestliže DK dospěje k podezření, že disciplinárním proviněním byla současně naplněna skutková podstata úmyslných trestných činů podle zák. č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník), předá své poznatky bez prodlení orgánům činným v trestním řízení podle trestního řádu. DK v disciplinárním řízení vždy využije důkazů, podkladů a závěrů učiněných orgány činnými v trestním řízení, pokud jsou tyto důkazy v průběhu disciplinárního řízení k dispozici. V případech souběhu disciplinárního a trestního řízení může DK rozhodnout, a to i opakovaně, o přerušení disciplinárního řízení na určitou dobu, zpravidla ohraničenou tzv. přípravným řízením podle trestního řádu, pokud dospěje k závěru, že to je s ohledem na další průběh a výsledek disciplinárního řízení účelné.*“

DK má tedy vyčkat na výsledek trestního řízení a poté využít zjištěné skutečnosti i v případném disciplinárním řízení. **DŘ FA ČR účinný do 30. 6. 2013 takové ustanovení neobsahoval** a až do doby přijetí usnesení VV ze dne 23. 1. 2013 tak mohla DK šetřit na základě ustanovení přílohy 3, bodu 9. (tato příloha se týkala rozhodčích a delegátů utkání), které upravovalo disciplinární provinění: **Nesportovní a nekalé ovlivňování průběhu utkání, soutěže a podobně.** Samo citované ustanovení DŘ tuto skutkovou podstatu definovalo jako: „*Ovlivňování průběhu utkání, soutěže a podobně způsobem, který je v rozporu se stanovami, řády a předpisy, rozhodnutími orgánů FA ČR, ať již přímo nebo prostřednictvím jiné osoby, nebo jednání k takovému ovlivňování směřující nebo jej umožňující nebo nabídnutí takového ovlivňování a podobně.*“ (příloha 3, bod 9, DŘ FA ČR účinný do 30. 6. 2013). Trestá se zákazem výkonu funkce na šest měsíců až patnáct let. Přičemž patnáct let je vůbec nejvyšší možný trest zákazu výkonu funkce, který lze za všechna disciplinární provinění uvedená v příloze 3 DŘ FA ČR účinného do 30. 6. 2013 uložit, a to tak že od druhého

⁵³ Komuniké z mimořádného zasedání VV FA ČR ze dne 23. 1. 2013 dostupné na <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=124251&tmplid=1347> [30. 1. 2013].

nejvyššího trestu jej dělí rovných dvanáct let! Nicméně i pro disciplinární řízení podle původní úpravy (tedy DŘ účinného do 30. 6. 2013) již platí výše citované usnesení VV, a je zde tedy založena překážka uvedené „litispendence“.

Na jednu stranu se takovýto postup jeví jako opodstatněný, na druhou stranu, a v tom je třeba dát za pravdu odpůrcům tohoto usnesení, resp. provedené novelizace DŘ FA ČR případy korupce se v praxi velmi těžko dokazují a stíhají a soudní proces může být v tomto směru velmi zdlouhavý. Následný postih v disciplinárním řízení pak postrádá předpokládaný efekt s ohledem na regulérnost soutěže.

Pokud se prokáže, že někdo ovlivňoval rozhodčí, hráče soupeře, funkcionáře jiných oddílů apod., zkrátka, že někdo nějakým způsobem ovlivnil výsledek utkání, nemá smysl dva a více let od tohoto jednání, slovy fotbalovými několik sezón poté, nějakým způsobem měnit výsledky, trestat oddíly odebráním bodů a případně trestat i provinivší se rozhodčí. Za dva roky se ve fotbale může stát mnoho věcí, např. dotčené osoby nemusí být členy FA ČR a ve fotbalovém prostředí nemusí již ani jakkoli působit. Takový trest v disciplinárním řízení pak má pouze deklaratorní účinek. Těžko se pak bude pořadí družstev tabulce měnit retroaktivně, dva soutěžní ročníky nazpět, resp. těžko to bude mít valného účinku, a zároveň se zde zavádí i jakýsi „ultra subsidiární“ charakter disciplinárního řízení, neboť např. v případě, kdy bude trestní stíhání pro trestný čin přijímání úplatku z jakéhokoli důvodu zastaveno, případně obžalování nebudou uznáni soudem vinnými, lze si jen těžko představit, že se za své jednání spočívající v úmyslném porušení povinnosti nestranného rozhodování budou zodpovídat příslušné disciplinární komisi. V takovém případě pak tedy fakticky zaniká i jejich možná disciplinární odpovědnost za disciplinární provinění, ať již podle přílohy 3, bodu 9. DŘ FA ČR účinného do 30. 6. 2013 - Nesportovní a nekalé ovlivňování průběhu utkání, soutěže a podobně, anebo podle čl. 35, bod 2. DŘ FA ČR účinného od 1. 7. 2013 - Porušení regulérnosti soutěže.

7 Úvahy nad občansko – právní odpovědností rozhodčích

Může jednání rozhodčího v souvislosti s řízením utkání, tj. v souvislosti s výkonem funkce rozhodčího způsobit jeho občansko – právní odpovědnost? Toto je

otázka, kterou se pokusím alespoň teoreticky rozebrat v následující kapitole. Není to však úkol vůbec jednoduchý, protože jak již bylo uvedeno u rozebírané causy kolem sportovního ředitele Jaroslava Hastíka, zcela absentuje jakýkoli podklad v judikatuře a rovněž pro tuto otázku nemáme základ ani ve sportovně – právní teorii, na rozdíl od otázky občansko – právní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy, které je v judikatuře,⁵⁴ ale i v literatuře⁵⁵ věnován prostor relativně velký. Bez nadsázky lze říci, že právě problematika soukromoprávních odpovědnostních vztahů v souvislosti se sportovními úrazy v rozpracování sportovně – právní teorie v otázkách vztahu sportu a odpovědnosti podle norem soukromého práva absolutně dominuje. Soudy nejčastěji řeší takové případy soukromoprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy z hlediska vzniku škody na zdraví.⁵⁶ Jak je to ale s občansko – právní odpovědností rozhodčích v souvislosti s výkonem jejich funkce při fotbalovém utkání?

7.1 Rozhodčí a „škoda“ z pohledu sportovních norem

V Pravidle 5, Rozhodnutí IFAB, bod 1. je výslovně stanoveno, že rozhodčí, asistent rozhodčího nebo čtvrtý rozhodčí nesmí být činěn odpovědným za: a) žádná zranění hráčů, funkcionářů, diváků, či jiných osob; b) žádné škody na majetku jakéhokoli druhu; c) jiné újmy jakýchkoli jednotlivců, klubů, společností, asociací či jiných orgánů, které vznikly nebo mohly vzniknout v souvislosti s jeho rozhodnutími při řízení utkání, a která rozhodčí učinil podle pravidel fotbalu nebo jiných platných herních řádů.

Žádná komise, ani řídicí orgán nemůže prolomit ustanovení o neměnnosti a konečnosti rozhodnutí rozhodčího, pokud bylo vydáno, lépe řečeno učiněno, na podkladě příslušné sportovní normy, a to i když se následně ukáže, že rozhodnutí bylo chybné. Toto rozhodnutí je skutečně neměnné. Jedinou podmínkou je, aby bylo rozhodnutí učiněno na základě příslušné sportovní normy (aby byla dána působnost rozhodčího). Nelze tak post festum např. změnit výsledek utkání, ani když se ukáže, že

⁵⁴ Např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí československých soudů, ročník 1954, č. 5, s. 86-87, pod pořadovým č. 44. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, ročník 1963, pod pořadovým č. 15. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/1976, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1980, pod pořadovým č. 16. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

⁵⁵ K tomu zejm. dílo M. Králíka ad pozn. 4), nebo např. PRUSÁK, J. (1984). „Problémy právně zodpovědnosti při športovej činnosti“. In: *Bulletin advokacie*. č. 3. s. 141 – 154.

⁵⁶ Dle § 444 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. V koncepci nového občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb., nikoli škoda na zdraví, ale nemajetková újma při ublížení na zdraví, § 2958 a násl.

rozhodčí uznal branku, která neměla platit (např. jí bylo dosaženo z ofsajdu), stejně tak jako nelze rozhodčímu přičítat jakoukoli škodu či jinou újmu, jež v souvislosti s jeho, byť nesprávným rozhodnutím, vznikne. V tomto smyslu požívá jeho rozhodnutí jisté imunity, a to i když např. družstvo v důsledku chybného rozhodnutí rozhodčího (např. neuznání branky pro ofsajd, či nesprávného nařízení pokutového kopu) nezvítězí, a tím se neumístí v tabulce dostatečně vysoko a nepostoupí tak evropských pohárů, nebo nepostoupí do další fáze soutěže (většina mezinárodních soutěží se v jisté fázi hraje tzv. vyřazovacím způsobem, tzn. poražený „vypadává“, např. mistrovství světa nebo Liga mistrů aj.), a škody, které klubu vzniknou tak mohou dosahovat stovek miliónů (za televizní práva, reklamu, vstupné a jakési „dotace“ či odměny za účast aj.). Citované ustanovení však vychází z tradičního pojetí rozhodcovství, tedy součástí fotbalu jako hry, kdy primárně se nepředpokládá jakýkoli úmysl ze strany rozhodčího. Za touto úpravou však není jen tradice, ale má i ryze pragmatický důvod. Ostatně, kdo by měl zájem vykonávat funkci rozhodčího, kdyby se vystavoval riziku hradit škodu v řádu sta miliónů, jen proto, že v dobré víře učinil rozhodnutí, které se při několikerém zpomalení a zvětšení nakonec ukáže jako nesprávné?

7.2 Rozhodčí a „škoda“ z pohledu soukromého práva

I přes výše uvedené jistě nelze zavrhnout jakoukoli možnost občansko – právní odpovědnosti rozhodčího v souvislosti s výkonem jeho funkce. Zásadním korektivem je zde právě dobrá víra. V zásadě platí generální klauzule ve smyslu § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, tedy že každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí. Nový občanský zákoník (zák. č. 89/2012 Sb.) tuto klauzuli označuje jako prevenci a v § 2900 stanoví, že vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si ve svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Současně však je také nutno mít na paměti, že jedná-li rozhodčí v souladu se sportovní normou, resp. na základě sportovní normy, tedy když např. rozhoduje o tom, zda dosaženou branku uzná či nikoli, a to v mezích a způsoby určenými pravidly fotbalu, jedná de facto po právu, tudíž absentuje jeden z předpokladů vzniku občansko – právní odpovědnosti, a to protiprávní úkon/jednání. Teoreticky by tak rozhodčí jednáním přímo souvisejícím

s výkonem jeho funkce při fotbalovém utkání mohl jednat protiprávně v případě, když by nejednal vůbec na základě žádné sportovní normy (což si lze při relativně širokém pravidlovém vymezení působnosti a pravomoci rozhodčího při výkonu jeho funkce prakticky jen velmi těžko představit), anebo když by daná sportovní norma, na jejímž základě by činil příslušné rozhodnutí, byla sama v rozporu s objektivním právem. Ovšem jen těžko by se v takovém případě dalo rozhodčímu přičítat zavinění, snad vůbec ne úmysl a jen stěží nedbalost. Jiná teoretická možnost občansko – právní odpovědnosti rozhodčího za jeho jednání na základě sportovních norem při výkonu funkce při utkání, nežli tyto dvě, je jen velmi obtížně představitelná.

7.3 Trestně právní jednání rozhodčího a „škoda“

Opět se však nutně vracíme k již zmíněnému korektivu dobré víry. Takovéto „nepostižitelné“ jednání ve smyslu citovaného ustanovení pravidla 5 totiž předpokládá, že rozhodčí činní při utkání veškerá rozhodnutí v dobré víře. Jak jsme si však ukázali na případu sportovního ředitele Hastíka, úmysly rozhodčích nemusí být vždy čisté. Proto se znovu dostáváme do souvislosti s oblastí trestně – právní. Bez prokázaného trestného jednání lze totiž jen těžko rozhodčímu dokázat protiprávní jednání, které by zakládalo i jeho případnou občansko – právní (civilní) odpovědnost. **Ovšem ani tato civilní odpovědnost pak není odpovědností rozhodčího za nesprávné rozhodnutí při samotném utkání!** Na tomto místě je třeba zdůraznit, že v souvislosti s korupčním jednáním rozhodčího, a tedy jeho trestně - právní odpovědností, není pro právní kvalifikaci podstatné, zda byl výsledek konkrétních utkání jistým způsobem rozhodčím ovlivněn či nikoliv. *„Znak dá si slíbit úplatek je formou přípravy, která je povýšena na dokonáný trestný čin. Tento znak trestného činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 tr. zák. je naplněn, jestliže pachatel nabídku úplatku neodmítne a výslovně nebo konkludentně s ní souhlasí. Je přitom nerozhodné, zda dojde ke splnění slibu. K tomu je třeba připomenout, že trestný čin přijímání úplatku podle § 160 odst. 1 tr. zák. spáchá ten, kdo v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu neodmítne nabízený úplatek, resp. s ním konkludentně souhlasí [...] Skutečnost, že přijetí úplatku nebo slibu úplatku neovlivnilo osobu obstarávající věci obecného zájmu, je z hlediska právní kvalifikace jejího jednání podle ustanovení § 160 odst. 1 tr. zák. bez významu. Jestliže úplatek nebo slib úplatku měl vliv na jednání pachatele, zvyšuje tato okolnost stupeň nebezpečnosti*

činu pro společnost (srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S., *Trestní zákon. Komentář. 5. vydání, Praha: C. H. Beck, 2003, str. 919*).⁵⁷ Pro úplnost ještě uvádím, že v případě trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1 trestního zákona (§ 332 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů) je dokonán nejen poskytnutím úplatku, ale též jeho nabídnutím nebo slíbením. V případě nabídnutí a slíbení není tedy nutné, aby podplácená osoba úplatek přijala.⁵⁸ O trestný čin podplácení půjde i v případě, kdy k nabídce úplatku došlo po skončení obstarávání věcí obecného zájmu.⁵⁹

To, zda vůbec rozhodčí v souvislosti s korupčním jednáním utkání či jeho výsledek nakonec ovlivní, je z hlediska trestně – právní kvalifikace irelevantní. Ovšem je to právě možné trestně – právní jednání rozhodčího, které zakládá i jeho případnou občansko – právní odpovědnost. Poškozených jednáním v důsledku trestně – právního jednání rozhodčího může být a bývá více, zpravidla je jím však celá fotbalová veřejnost – jednotlivé kluby, hráči, funkcionáři a v neposlední řadě diváci a fanoušci – a těmto všem vzniká v soukromoprávní sféře újma, majetková i nemajetková. Je potřeba si však uvědomit, že to, co se postihuje v soukromoprávní sféře, jsou důsledky trestně – právního jednání rozhodčího na fotbal, jako organizaci, nikoli škoda, která mohla vzniknout jeho chybným rozhodnutím při utkání. Ke vzniku odpovědnosti za škodu jsou nezbytné tři podmínky – protiprávní jednání, vznik škody a kauzální nexus mezi nimi. Přijímání úplatku – poškození „dobrého jména fotbalu“, které znamená úbytek sponzorů, pokles divácké návštěvnosti apod. – tím, že rozhodčímu bylo dokázáno přijímání úplatku v souvislosti s výkonem jeho funkce, je narušena důvěra v regulérnost soutěže a tím i ve Fotbalovou asociaci ČR (dříve ČMFS) a fotbal jako takový. **„Kvalifikovaným“ poškozeným** je tak v těchto případech FA ČR (ČMFS), který však do jisté míry zastupuje i celou fotbalovou veřejnost, kterou de facto sdružuje a organizuje. **Jinými slovy protiprávním jednáním způsobujícím vznik škody a eventuální občansko – právní odpovědnost je již samo korupční jednání, nikoli tedy konkrétní rozhodnutí, byť (úmyslně) chybné, učiněné při utkání.**

Nicméně i přestože soud v případě sportovního ředitele Hastíka odkázal poškozený ČMFS (dne FA ČR) s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.

⁵⁸ K tomu srov. rozhodnutí č. 1/1978 Sb. rozh. tr.

⁵⁹ K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1982, sp. zn. 11 Tz 23/82.

občansko – právních, z pragmatických důvodu (viz výše) k takovému řízení nikdy nedošlo a jsem přesvědčen, že tyto důvody brání tomu, aby v budoucnu k nějakému takovému civilnímu řízení v souvislosti s korupčním jednáním rozhodčích došlo.

8 Sázky

Nelze tuto enormní problematiku nezmínit alespoň okrajově. Nejen korupční jednáním, ale i sázky mohou být dalším vodítkem pro rozlišení chyby úmyslné a neúmyslné. Zásadní je tak prokázání souvislosti mezi osobou rozhodčího a provedenou sázkou, nehledě na to, že i sázení může mít souvislost přímo s korupčním jednáním, kdy rozhodčí sám sázet nemusí, nicméně osoba, která na konkrétní utkání vsadí, jej může chtít ovlivnit nabídnutím úplatku a dosáhnout tak výhry.

8.1 Sportovně - právní úprava sázek

Sázet v běžném životě pochopitelně není nelegální, nicméně pro osoby účastníci se utkání platí režim opačný. Zákaz sázek na fotbalové utkání je uveden v čl. 21 DŘ FA ČR – **Zákaz sázek na fotbalová utkání** (původně v Příloze 5 DŘ FA ČR účinného do 30. 6. 2013), kdy se zakazuje sázet na výsledek utkání, a to i prostřednictvím třetí osoby, nebo předávat za úplatu či jiný prospěch informace třetím osobám, které nejsou veřejně k dispozici a mohly by být zneužitelné k sázení třetí osobou, a to jakoukoliv formou sázky. Zakazuje se navádět a podporovat další hráče, rozhodčí a delegáty k neplnění svých povinností v utkání s motivem sázení na výsledek utkání či události spojené s utkáním.

Zákaz sázení se vztahuje na rozhodčí a delegáty, a to pro všechny soutěže, k nimž je rozhodčí či delegát delegován. Takovéto sázky jsou tedy ve fotbalovém prostředí nelegální. Nicméně je v souladu se sportovní normou, pokud rozhodčí okresního přeboru sází na utkání I. Gambrinus ligy, neporuší-li přitom žádné jiné ustanovení (např. nenavádí-li kolegu rozhodčího, aby výsledek takového utkání ovlivnil). V této souvislosti je namístě zdůraznit, že problematika sázení a takzvaného „prodávání utkání“ se spíše než rozhodčích dotýká hráčů, na které se rovněž zákaz sázet podle DŘ FA ČR vztahuje. Není žádné novum, že zvláště ke konci jakékoli soutěže končí utkání velmi zajímavými a překvapivými výsledky a rovněž není náhodou, že

často takováto utkání prohrávají družstva, jejichž hráči dostávají výplaty se zpožděním.⁶⁰

8.2 Příklad rozhodčího Olega Oriekhova (UKR)

V případě rozhodčího Oriekhova se jednalo o utkání poháru UEFA mezi FC Basilej a CSKA Sofia, které bylo sehráno dne 5. 11. 2009 s výsledkem 3:1, které jmenovaný rozhodčí řídil. Tento případ úzce souvisí se šetřením německé policie, kdy byla odhalena skupina čítající téměř dvě stě členů, jež působila po celé Evropě a která je podezřelá z ovlivňování nebo pokusů o ovlivnění stovek utkání. Německý soud třem obviněným v této kauze uložil v dubnu 2011 tresty odnětí svobody v rozmezí od 11 měsíců do 3 let. Zpět ale k rozhodčímu Oriekhovi. Šetření v jeho případě ukázalo, že Oriekhov byl v kontaktu s obdobnou organizovanou zločineckou skupinou se zaměřením na sázky, a bylo mu nabídnuto 50.000,- EUR za ovlivnění uvedeného utkání. UEFA Oriekhovovi uložila doživotní trest zákazu činnosti, jenž byl potvrzen i arbitrážním soudem CAS.⁶¹

Důvodem bylo porušení sportovní normy - disciplinárního řádu UEFA, když se rozhodčí provinil tím, že neohlásil to, že byl kontaktován za účelem ovlivnění utkání. Bylo konstatováno, že došlo k opakovaným kontaktům Oriekhova a členy této skupiny, přesto ani v jednom případě rozhodčí v rozporu s disciplinárním řádem UEFA tuto skutečnost neohlásil. Trest doživotního zákazu činnosti ve fotbale se však zdá velmi tvrdý, a to proto, že zápas samotný nakonec vůbec ovlivněn nebyl. Tuto kauzu tak, jak je Kevinem Carpenterem popsána v knize Sportovní právo,⁶² považují proto za velice nestandardní. Nicméně je třeba vzít v úvahu to, že takovéto jednání je třeba potírat všemi způsoby, neboť slovy Jacquese Rogge – t.č. prezidenta Mezinárodního olympijského výboru - se jedná o „rakovinu sportu“. Právě proto přistoupila UEFA k tak vysokému trestu. Jednalo se o první případ svého druhu týkající se masového ovlivňování utkání na této úrovni spojeného právě s osobou rozhodčího.

⁶⁰ K tomu např. ČÁP, M. op. cit. (pozn. 28).

⁶¹ Rozhodnutí CAS 2010/A/2172.

⁶² KUKLÍK, J. A KOL. (2012). op. cit. (pozn. 5). s. 155-156.

Závěr

Cílem této práce bylo osvětlit problematiku odpovědnosti v kolektivních sportech, zejména s pohledu fotbalového rozhodčího. Jak ukázaly nejen případy kolem dvou sportovních ředitelů, potřeba se více zabývat problematikou rozhodčích a možného ovlivňování utkání ve sportovně právní oblasti, tj. i otázkám jejich případné právní a disciplinární odpovědnosti, neustále roste. Stejně tak jako je stále více zapotřebí věnovat se obecně vztahům sportu a práva.

V úvodní kapitole této práce se nejprve věnují obecným otázkám z oblasti vztahů sportu a práva. Základní znaky, dělení a vůbec pojem sportu, obtížnost jej teoreticky přesně vymezit a nebylo možno ani opominout jeho historický vývoj a dějinný význam pro lidskou společnost. Rozmanitost významu pojmu sport nutně znamená obtížnost nalézt jeho vyčerpávající teoretickou definici, což však nemůže a nesmí bránit praktickému řešení vztahů sportu a práva. V této souvislosti zajisté nelze nezmínit i otázku existence či neexistence tzv. „sportovního práva“ a jeho „pramenů“. To zda připustíme existenci tohoto právního odvětví, závisí do jisté míry na tom, jaký přístup zvolíme k řešení vztahu sportu a práva obecně, resp. jakou pozici zaujímá „sportovní svět“ ke „světu právnímu“.

Jak lépe se seznámit s problematikou možné odpovědnosti rozhodčího fotbalu, coby významného aktéra nejrozšířenějšího kolektivního sportu na světě, v souvislosti s výkonem jeho funkce při utkání, nežli uvést praktický případ. Proto je druhá kapitola věnována rozboru korupční kauzy, která v sezóně 2003/2004 zasáhla naši nejvyšší fotbalovou soutěž.

V návaznosti na řešení rozebraného případu se dostáváme k možné trestní odpovědnosti fotbalového rozhodčího za korupční jednání spojené s ovlivňováním výsledků utkání. Není tak možné se vyhnout otázce, zdali se vůbec může fotbalový rozhodčí v souvislosti s výkonem své činnosti při fotbalovém utkání dopustit přijímání úplatku ve smyslu příslušných ustanovení trestního zákona, resp. trestního zákoníku. Avšak k odpovědi na tuto otázku (kapitola 5) lze dojít jedině tak, že se nejprve dobereme skutečného významu fotbalu pro společnost, a to fotbalu jako hry i fotbalu jako prostředí, v němž se sdružují jednotlivci. Tomu je věnována kapitola třetí. Fotbal je

zde vyložen jako hra, je přiblížena organizace fotbalových soutěží a základní fotbalové normy. Zároveň je definován fotbalový rozhodčí a položena otázka, jaká je jeho skutečná role při fotbalovém utkání. Lze tak učinit závěr, že rozhodčí v sobě při utkání spojuje z hlediska fotbalových pravidel výkonnou i soudní moc a je jakýmsi neomezeným vládcem při fotbalovém utkání.⁶³

Nesprávné rozhodování rozhodčího či jeho možné korupční jednání nás přivádí k otázce, zdali každé chybné rozhodnutí musí nutně znamenat, že je učiněno úmyslně v důsledku přijetí úplatku, a následuje tak právní odpovědnost rozhodčího. V kapitole čtvrté si definujeme chybu rozhodčího a je provedeno teoretické rozdělení chyb, resp. jejich vztah k právnímu řádu. Docházím zde k závěru, že ne každá chyba rozhodčího musí mít příčinu v korupci a zakládat právní odpovědnost. Rozhodčí chybují přirozeně – a v takovém případě je namístě postih rozhodčího pouze a výhradě v rámci sportovních norem.

Dostáváme se tak k možnému spojení úplatkářství a výkonu funkce fotbalového rozhodčího a zpět k otázce, zda se rozhodčí může v souvislosti s výkonem své činnosti při fotbalovém utkání dopustit přijímání úplatku ve smyslu příslušných ustanovení trestního zákona, resp. trestního zákoníku. Na praktickém řešení případu I. Gambrinus ligy (kapitola 2) jsou v kapitole páté rozebrány dvě nejpodstatnější otázky, totiž zdali je možno nařizovat odposlechy ve věcech „fotbalové“ korupce a zdali je nestranné a řádné řízení fotbalového utkání ze strany rozhodčího obstaráváním věcí veřejného zájmu ve smyslu ustanovení trestního zákona, resp. trestního zákoníku. Odpověď je v obou

⁶³ V kapitole 6, oddíl 6.2 byl zmíněn institut **Protestu (Článek 75 Soutěžního řádu)**. Ustanovení tohoto článku, konkrétně bod 2. říká: Protest, jehož obsahem je stížnost na chyby rozhodčích, nemůže mít vliv na změnu výsledku utkání dosaženého na hřišti, pokud nezávislý orgán neprokáže rozhodčímu úmysl ovlivnit výsledek. Toto ustanovení, ač se tak na první pohled může zdát, neboří „mýtus“ o nezměnitelnosti rozhodnutí rozhodčího učiněného při utkání. Stále platí, že nelze změnit výsledek tak, že např. utkání skončilo výsledkem 2:2 s tím, že jedno družstvo docílilo vyrovnávací branky na 2:2 z chybně nařízeného pokutového kopu, který rozhodčí úmyslně nesprávně nařídil, protože „připluli kapřičí“. V případě, že korupční jednání bude rozhodčímu v tomto případě prokázáno, nebude se výsledek měnit tak, že branka docílená z nesprávně nařízeného pokutového kopu neplatí a utkání končí 2:1. Zpravidla, jak dokladuje i případ sportovního ředitele Hastíka, bývá podplácejícím v případech korumpování rozhodčích osoba spojená s konkrétním klubem (člen kolektivu), a proto se v takovém případě bude aplikovat **Článek 27 Disciplinárního řádu FAČR: Porušení regulérnosti sportovní soutěže členem kolektivu**: Za porušení regulérnosti sportovní soutěže je odpovědný ten kolektiv, jehož hráč, trenér nebo jiný člen klubu se dopustí provinění, jehož znaky jsou uvedeny v čl. 14. Za toto disciplinární provinění bude družstvu uložen trest **odebrání 9 až 15 soutěžních bodů** nebo trest vyloučení ze soutěže a klubu bude uložena peněžitá pokuta.

případech kladná. Zásadní je zde úloha, jakou hraje fotbal ve společnosti. Soudy všech stupňů dovedli, a nelze jinak, než s tím souhlasit, že fotbal je pro společnost natolik významný, ať již z hlediska společenského či ekonomického, že celá společnost, potažmo stát, musí mít a má zájem na tom, aby organizované fotbalové soutěže byly transparentní, aby v nich vítězil sport a aby zde nedocházelo k nekalému ovlivňování soutěžních utkání, natož aby pak z takového jednání plynul jednotlivým fyzickým či právníkům osobám nějaký prospěch. Proto i řádný výkon funkce rozhodčího při utkání „požívá“ ochrany trestního práva a v případě korupčního jednání rozhodčích v souvislosti s výkonem jejich funkce, je namísto jejich trestně – právní odpovědnost.

Postihu rozhodčího v rámci sportovních norem je věnována kapitola šestá. Je zde pojednáno zejm. o Disciplinárním řádu FA ČR a o disciplinárním řízení. Prostor je věnován i podnětům, z nichž může příslušná komise rozhodčích, příp. disciplinární komise čerpat a rovněž tomu, jakým způsobem lze rozhodčího v rámci sportovních norem postihovat. Při rozboru disciplinární odpovědnosti rozhodčího (rozuměj v rámci sportovních norem) jsem považoval za důležité věnovat prostor i genezi, jež předcházela přijetí nového Disciplinárního řádu FA ČR účinného od 1. 7. 2013. Jde zejména o to, jakým způsobem se fotbalová asociace staví k případům souběhu trestního a disciplinárního řízení. Jak jsme si ukázali v předchozích kapitolách, posouzení zda se rozhodčí dopustil korupčního jednání, má zásadní význam i pro posouzení jeho občansko – právní a disciplinární odpovědnosti, bez takového souvislosti nelze zejm. občansko – právní odpovědnost rozhodčího dovést. Usnesení, které VV FA ČR přijal v lednu 2013 a které již bylo zaneseno i do Disciplinárního řádu FA ČR účinného od 1. 7. 2013, zakládající překážku „litispendence“ pro eventuální disciplinární řízení ve vztahu k probíhajícímu trestnímu řízení v souvislosti s možnými korupčními trestnými činy rozhodčích, znamená to, že de facto se takovéto jednání stává nepostižitelným v rámci sportovních norem. „Ultra subsidiární“ charakter, který zmiňované rozhodnutí přiřklo disciplinárnímu řízení, znamená, že český fotbalový svět přichází ve skutečnosti o možnost sám postihovat nekalé, nesportovní a úmyslné ovlivňování utkání.

Další rozměr, který může jednání rozhodčího v souvislosti s výkonem jeho funkce mít, je rozměr občansko – právní odpovědnosti. V kapitole sedmé se alespoň teoreticky věnuje dopadům chybného rozhodnutí rozhodčího, resp. korupčního jednání

rozhodčího do soukromých práv jiných osob. Otázka soukromoprávní odpovědnosti rozhodčího v souvislosti s výkonem jeho funkce má dvojí význam. Jednak se jedná o možnou škodu způsobenou chybným (nesprávným) rozhodnutím rozhodčího. Zde je však odpovědnost rozhodčího za škodu takto vzniklou (tj. chybným rozhodnutím avšak učiněným na základě příslušné sportovní normy) vyloučena, a to přímo sportovními (fotbalovými) normami. Druhý význam má odpovědnost za škodu, která vzniká fotbalové asociaci v důsledku trestného jednání rozhodčího. Soukromoprávní odpovědnost za rozhodnutí rozhodčího při fotbalovém utkání na základě zmocnění sportovními normami tak de facto neexistuje. Rozhodčí je soukromoprávně odpovědný pouze za újmu, která vzniká fotbalové asociaci v důsledku jeho trestného (korupčního) jednání.

Osmou kapitolu věnuji problému sázek. Je třeba rozlišovat dovozené sázky na výsledky utkání v běžném, „civilním“ životě a „nelegální“ sázky z hlediska sportovních norem. Problematika nedovolených sázek účastníků fotbalových utkání, tedy i rozhodčích však zpravidla úzce souvisí s korupčním jednáním dotčených osob. Všem účastníkům fotbalového utkání je zakázáno na takové utkání sázet, nicméně jak bylo ukázáno na případu rozhodčího Oriekhova, rozsáhlá síť sázkařských gangů se snaží právě tyto účastníky (včetně rozhodčích) ovlivňovat a působit tak skrze ně na výsledky dotčených utkání, což způsobuje jak právní tak i disciplinární odpovědnost rozhodčího.

Fotbal hraje významnou celospolečenskou úlohu. Je proto nutné rozlišovat jednotlivé kategorie chyb rozhodčích a pátrat po okolnostech, které k nim vedly. V případě jakékoli snahy o úmyslné ovlivňování výsledků utkání je namístě trestně právní odpovědnost, jelikož je zde zájem celé společnosti na tom, aby sportovní prostředí bylo „čisté“. Občansko - právní odpovědnost v případě rozhodčího a výkonu jeho funkce je pak navázána na jeho trestně – právní odpovědnost a je tak jejím odrazem v zásahu do soukromých práv fotbalové asociace, která rozhodčí a ostatní účastníky fotbalového utkání zaštituje.

Významný rozdíl mezi trestní a sportovní (disciplinární) odpovědností spočívá především v tom, že u trestní odpovědnosti za korupční jednání nezáleží na tom, zda rozhodčí skutečně jakkoli utkání ovlivňoval či nikoli, tedy zda se nějakých chyb dopustil nebo ne, z hlediska trestního práva je významné toliko naplnění skutkové

podstaty toho kterého korupčního trestného činu. Naopak v rovině sportovních norem v případě presumované neúmyslné chyby ad kategorie ad 1 (viz dělení in kapitola 4, oddíl 4.2) k odpovědnosti rozhodčího stačí pouze to, že chyboval ve svém rozhodnutí, motiv nebo pohnutka je irelevantní. Častá chybovost rozhodčího však může založit pochybnost o jeho snaze nestranně vykonávat svou funkci, a tak nakonec může dojít i na trestně - právní postih, v případě, že se podaří takovéto podezření podložit důkazy.

Jen a pouze takové okolnosti, které nasvědčují možnému korupčnímu jednání nebo ilegálním sázkám (z pohledu sportovních norem), mohou být jediným jazýčkem na miskách vah, který převáží na stranu chyby úmyslné nebo neúmyslné, a tedy může rozhodnout, jaký postih, resp. podle jakých předpisů bude následovat.

Ovlivňování utkání a nelegální sázky jsou výzvy, které stojí před celým sportovním světem a na které musí být společnost, laická i odborná připravena, aby jim mohla čelit. Jedině tak může sportovní svět zůstat věrný svým tradičním hodnotám. Jinak slova jako respekt a fair play zůstanou jen prázdnými reklamními slogany.

Resumé

Cílem mé práce je analyzovat právní odpovědnost v kolektivních sportech. Zaměřuji se na fotbal, a to konkrétně na problematiku fotbalového rozhodčího, zejména jeho odpovědnosti za rozhodnutí učiněná při hře. Práce se skládá z osmi kapitol. Po Úvodu následuje kapitola jedna, která je zaměřena na vztah mezi právem a sportem. V této kapitole je stručně popsán historický vývoj tohoto vztahu a teoretické problémy s definicí sportu. Pozornost je věnována pojmu „sportovní právo“ a jeho „prameny“. Druhá kapitola je věnována analýze případové studie. Jde o mediálně známý případ, který zasáhl nejvyšší českou fotbalovou soutěž na přelomu let 2003 a 2004. V kapitole tři se věnuji výkladu o fotbalu jako hře. Čtenář je seznámen se základními sportovními normami a je vyloženo postavení rozhodčího z pohledu Pravidel fotbalu. Postupně se tak na základě rozebraného případu (kapitola dvě) dostáváme k otázce, zdali může být rozhodčí právně odpovědný za své rozhodnutí učiněné při utkání. V kapitole čtyři je pak vyložena pojem chybného rozhodnutí a jeho vztah k právnímu řádu. Následuje kapitola pět a výklad o trestní odpovědnosti rozhodčího a přichází odpověď na otázku, zdali se může rozhodčí dopustit v souvislosti s výkonem své funkce při utkání korupce. Kapitola šest se věnuje výkladu o disciplinární odpovědnosti rozhodčího v rámci sportovních norem. Kapitola sedm se pak věnuje úvahám nad možnou civilní odpovědností rozhodčího za rozhodnutí učiněná při utkání. V kapitole osm se zaměřuji alespoň v krátkosti na problematiku týkající se sázek. V Závěru jsou shrnuty vyplývající závěry a zdůrazněny některé sporné otázky související s touto problematikou.

Klíčová slova:

sport – právní odpovědnost – fotbalový rozhodčí

Abstract

Legal responsibility in collective sports

The purpose of my thesis is to analyse legal responsibility in collective sports. I focus on football, specifically on issues related to football referee, in particular his responsibility for decisions made in the game. The thesis is composed of eight chapters. After Introduction there is Chapter one, which is concentrated on relationship between law and sport. In this chapter is briefly described historical development of this relationship and theoretical problems with definition of sport. Attention is paid to the concept of „sports law“ and its „sources“. Chapter two is devoted to the analysis of case study. It is a media coverage case, which hit the top Czech football competition at the turn of 2003 and 2004. Chapter three is devoted to the interpretation of football as a game. The reader is familiar with the basic standards of sports and is explained the position of the referee in the term of Laws of the Game. Gradually, as based on the stripped case (chapter two) raises the question whether the referee may be legally responsible for hid decision made during the game. In chapter four is then interpreted by the concept of an erroneous decision and its relationship to the legal order. The following chapter five and interpretation of referee’s criminal responsibility and comes the answer to the question whether a referee may commit corruption in the exercise of his decisions made by him during the match. Chapter six deals with the interpretation of referee’s disciplinary responsibility within the sporting standards. Chapter seven is devoted to the discussion of the possible civil liability for decisions made by the referee during the match. Chapter eight is focused at least briefly on issues relating to betting. In the Conclusion are summarized resulting conclusions and highlighted some of the issues related to this issue.

Keywords:

sport – legal responsibility – football referee

Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura:

BOGUSZAK, J. GERLOCH, A. (2004). *Teorie Práva*. Praha: ASPI Publishing.

BYDLINSKI, F. (1996). *System und Prinzipien des Privatrechts*. Wien.

ČÁP, M. (2013). *Silnější pes*. Praha: Eminent.

DOVALIL, J. A KOL. (2004). *Olympismus*. Praha: Olympia, a.s.

GERLOCH, A. (2007). *Teorie Práva*. 4. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk.

KRÁLÍK, M. (2001). *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck.

KUKLÍK, J. A KOL. (2012). *Sportovní právo*. Praha: Auditorium.

NOVOTNÝ, O., VANDUCHOVÁ, M., ŠÁMAL, P. A KOL. (2010). *Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s.

NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P. A KOL. (2010). *Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vydání*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s.

ROHR, B., SIMON, G. (2004). *Fotbal- velký lexikon*. Mnichov: Stiebner Verlag GmbH,

SEKOT, A. (2003). *Sport a společnost*. Brno: Paido.

SLEPIČKOVÁ, I. (2000). *Sport a volný čas*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum.

WINTR, J. (2006). *Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva*. Praha: Karolinum.

Právní předpisy, sportovní normy a jiné zdroje:

Disciplinární řád dostupný na <http://nv.fotbal.cz/cmfs/Legislativa/index.php> [30. 7. 2013].

Evropská charta sportu k dispozici na <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu> [30. 7. 2013].

Komuniké z mimořádného zasedání VV FA ČR z 23. 1. 2013 dostupné na <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=124251&tmplid=1347> [30. 1. 2013].

PRAVIDLOVÁ KOMISE FA ČR. (2013). *Pravidla fotbalu*. Praha: OLYMPIA, a.s.

Právně - informační systém CODEXIS ACADEMIA.

Soubor předpisů FA ČR. (červenec 2011). Praha: OLYMPIA, a.s.,

Soubor předpisů FA ČR. (2013). Praha: OLYMPIA, a.s.

Soubor předpisů k dispozici na <http://nv.fotbal.cz/cmfs/Legislativa/index.php> [30. 7. 2013]

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění tehdejších předpisů.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 375/2011 Sb.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Judikatura

Rozhodnutí č. 1/1978 Sb. rozh. tr

Rozhodnutí č. 16/1988 Sb. rozh. tr.

Rozhodnutí CAS 2010/A/2172.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí československých soudů, ročník 1954, č. 5, s. 86-87, pod pořadovým č. 44.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, ročník 1963, pod pořadovým č. 15.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/1976, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1980, pod pořadovým č. 16.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1982, sp. zn. 11 Tz 23/82.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. 6 Tdo 272/2008.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2008, sp. zn. 6 Tdo 1297/2007.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.

Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 3265/07.

Články:

HORA, J. (1984). „Právní vědomí a sport“. In: *Teorie a praxe tělesné výchovy*. roč. 32, č. 4.

KRÁLÍK, M. (2005). „K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti“. In: *Jurisprudence*. č. 5. s. 56-68

KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy - úvod do problematiky)“. In: *Jurisprudence*. č. 5, s. 24-36

KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe (úvod do problematiky)“. In: *Jurisprudence*, č. 6, s. 29-39

KRÁLÍK, M. „Úvod k otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy“. v tisku pro časopis *Právník*

KRÁLÍK, M. (2006). „Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy“. In: *Právní rozhledy*. č. 15, s. 539-548

KRÁLÍK, M. (2006). „Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)“. In: *Trestní právo*, č. 7-8, s. 61-72 (I. část), č. 10, s. 20-24 (II. část), č. 11, s. 18-24 (III. část), č. 12, s. 15-22 (IV. část)

KRÁLÍK, M. (2006) „Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky)“. In: *Trestněprávní revue*, č. 8, s. 228-236

KRÁLÍK, M. (2006). „Sport a právo - několik reflexí k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z pohledu moderní civilněprávní dogmatiky“. In: *Právní forum*. č. 7, s. 238-249

KRÁLÍK, M. (2006) „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v současné judikatuře Nejvyššího soudu České republiky a české právní doktríně“. In: *Justičná revue*. č. 8-9/2006, s. 1291-1312

KRÁLÍK, M. (2006). „Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje“. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. II., s. 122-131

KRÁLÍK, M. (2006). „Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. století“. In: *Soudní rozhledy*. č. 8, s. 285-296

KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech“. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. č. III., s. 224-233

KRÁLÍK, M. (2006). „Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky)“. In: *Bulletin advokacie*. č. 9, s. 25-33

KRÁLÍK, M. „K právní odpovědnosti lyžařů za úrazy na lyžařských drahách“. v tisku pro časopis *Bulletin advokacie*

KRÁLÍK, M. (2006). „Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle současného světového vývoje (komparativní pohled soudobé právní doktríny a judikatury na právní odpovědnost sportovců za úrazy způsobené při výkonu sportovní činnosti)“. In: *Justičná revue*. č. 10, s. 1511-1533

KRÁLÍK, M. (2006). „Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. století“. In: *Soudní rozhledy*. č. 10, s. 365-373

KRÁLÍK, M. (2006). „K právní odpovědnosti sportovce za úraz způsobený během amerického fotbalu - pro časopis *Jurisprudence*“, In: *Jurisprudence*. č. 8, s. 52-61

KRÁLÍK, M. „Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v německé a rakouské judikatuře“. Zpracováván pro časopis *Bulletin slovenskej advokacie*

KRÁLÍK, M. „Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy“. pro časopis *Bulletin slovenskej advokacie*.

PRUSÁK, J. (1984). „Problémy právnej zodpovednosti pri športovej činnosti“. In: *Bulletin advokacie*. č. 3. s. 141 – 154.

PRUSÁK, J. (1984) Šport a právo (Úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe). Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo.

SCHERRER, U. (1988). „Sportrecht – Eine notwendige Sonderdisziplin?“. In: *Revue Suisse de Jurisprudence*, s.1 a násl.